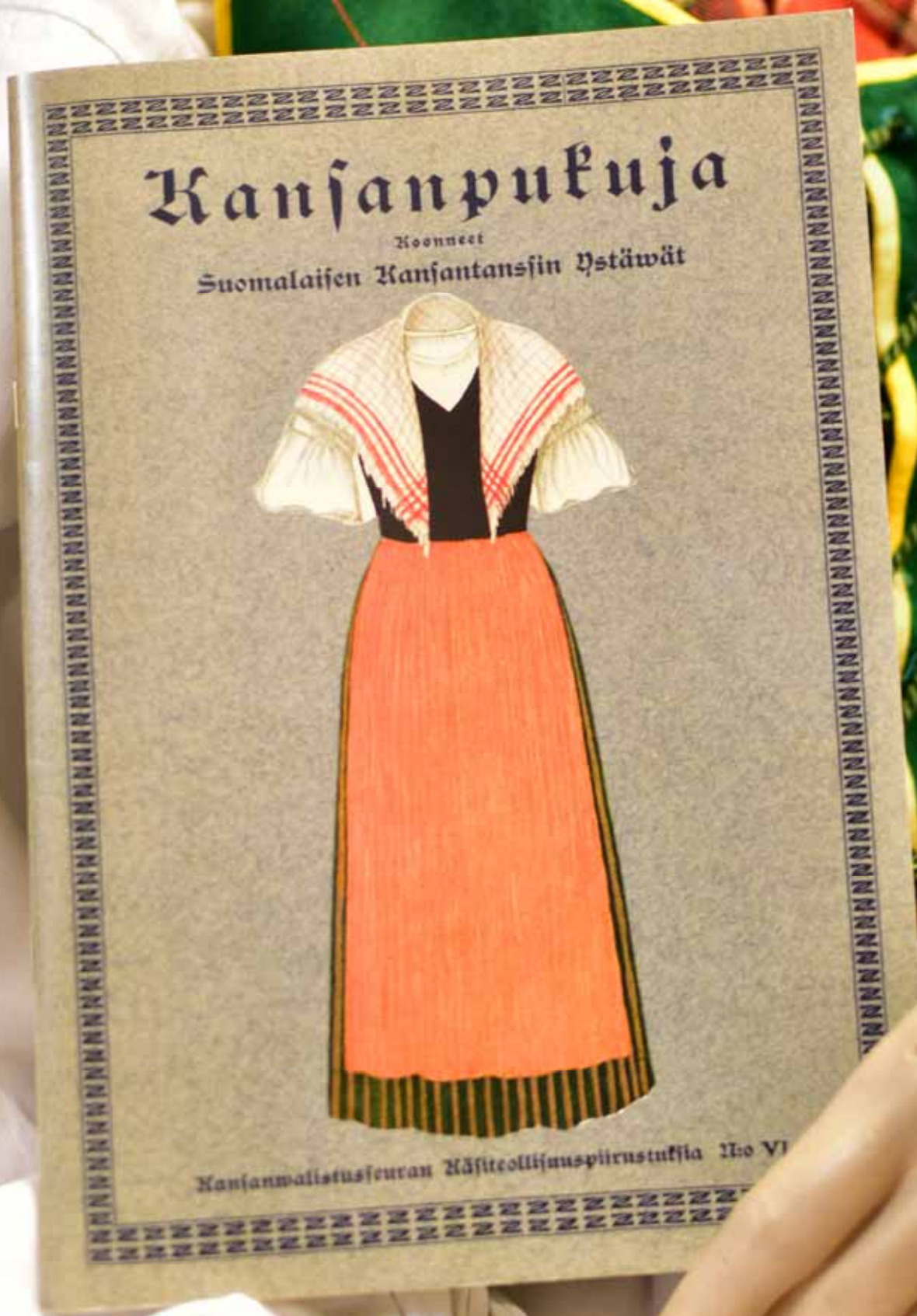

TANHUVIESTI

Tässä lehdessä

Pääkirjoitus	3
Muistokirjoitus: Muistoissamme Ritva Salo	4
Violan tanssit –kurssi Helsingissä	5
Uutisia	6
Riina on kansantanssin lähettiläs	8
Kolumni: Tanssihuumorin kukkaset	11
SKY:n puvusto 110 vuotta	12
Etnogaala päättyi hurjaan huutokatrilliin	14
Hyvä meininki, vuoden tanssintekijä Petri Kauppinen	16
Viikonloppu Tanssimaniassa	20
XIV Hollo ja Martta	22
Ajankohtaista Suomen kansallispukukeskuksesta	26
Historian havinaa: Muistelmia matkalta Itä-Karjalasta	28
Tanhuseura Kasareikan perinneilamat	30
Kansan tanssia kirjallisuudessa, osa 26	31
Kerttu Saarinen	32
Kansallispukupörssi	37
Tapahtumakalenteri	38

60. vuosikerta

Julkaisijat:

Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry

Kansantanssinuorten Liitto ry

Päätoimittaja: Teemu Perheentupa

Toimitus: Pirkko Elo, Risto Elo,

Jutta Jaakkola, Annuli Perheentupa

Kuvankäsittely: Pirkko Elo

Kannen kuva : Teemu Perheentupa

Tanhuviesti/Suomalaisen Kansantanssin Ystävät

Döbelninkatu 5 B 21, 00260 Helsinki

p. (09) 441 803 tai 045 2777 283

ti 14.00–18.00, ke ja to klo 10.00–14.00

tanhuviesti@kansantanssinyst.fi

ISSN-L 1799-1404

ISSN 1799-1404

Ottaessani pestin vastaan kuusi vuotta sitten uutena vihreänä puheenjohtajana, oli järjestökenttä vielä suhteellisen voimakkaasti omissa perinteisissä lokeroissaan. Jokainen vahti omaa reviiriään.

SKY:n sisällä tapahtui aika voimakas vaihtuvuus hallituksessa ja sitä kautta toimikunnissa. Siis organisaation rakentaminen oli ensiarvoisen tärkeää. Järjestön suunnan määrittämiseksi lähdettiin tekemään strategiaa kymmeneksi vuodeksi eteenpäin. Se saatiin valmiiksi ja jäsenistön hyväksymäksi. Se on ohjenuora ja tiennäyttäjä tulevalle toiminnalle.

Toinen voimakkaasti toimintaa ohjaava linjaus tehtiin siten, että yhteistyötä muiden keskusjärjestöjen kanssa lisättiin. Aika on osoittanut linjauksen oikeaksi. Yhteistyön näkyvin osoitus on GraniFolk – yhteinen kesäjuhla, joka on saanut varauksetonta myönteistä palautetta. Yhteistyö ei ole tähän loppunut vaan uusia yhteisiä tapahtumia on koko ajan suunnitteilla, mikä on ehdottomasti hyvä linja.

Strategiassa määriteltiin ensimmäiseksi askeleeksi järjestön arvostuksen nostamisen kansantanssin kentässä. Se on onnistunut, kun olemme olleet mukana KY-Tissä, KEKissä ja Nordlekissa. Näiden kautta SKY:n ääni on kuulunut. Tulevaisuudessa kaikki yhteistyö on mahdollista sellaisten tahojen kanssa, jotka tukevat SKY:n toiminnallisia tavoitteita.

Kansallispuvut ovat nousemassa arvossaan hyväksytyiksi juhlapuvuiksi entistä laajemmalle käyttäjäkunnalle – kiitos Suomi 100 -juhlavuoden. SKY:n puvustossa on ollut kiireitä huomattavan kysynnän kasvun myötä. Puvustosta on tulossa SKY:lle aina vain tärkeämpi toiminnan muoto, joka tukee perinteistä kansantanssia.

Kiitos kaikille yhteistyötahoille yhteisistä hetkistä.

Tästä on seuraavan puheenjohtajan hyvä jatkaa ja toivotan menestystä tuleville haasteille.

Risto Elo, väistyvä puheenjohtaja

SKY:n puheenjohtajuus on
kolmivuotinen
ja nyt minulla on kaksi
kolmivuotiskautta täynnä.

Siis on aika
luovuttaa vetovastuu
seuraavalle
puheenjohtajalle.

Sirpa Jokisalo

Muistoissamme

Ritva Salo

26.7.1941 – 9.10.2017

Lokakuun alussa kuulimme suruviestin. Tanhuystävämme Ritva Salo nukkui pois lyhyen sairauden jälkeen. Ritva toimi seurassamme aktiivisesti aina viime kevääseen asti.

Sen jälkeenkin hän oli hengessä mukana ja kävi aina kannustamassa sekä seuraamassa esityksiämme.

Ritva Salon aktiivisimman toiminnan aika Tanhuseura Kasareikassa ajoittui seuramme ensimmäisille vuosikymmenille 1980-90 luvuilla. Erityisesti muistamme hänet tarmokkaan sihteerinä, jolta sujui asia kuin asia. Sihteerinä Ritva toimi vuosina 1982-1986 ja 1989-1991. Hän oli myös seuramme hallituksen jäsen 1982-83 ja 1988-91 sekä kirjanpitäjä 1987-1988. SKY:n hopeinen ansiomerkki hänelle myönnettiin 28.10.1991.

Ritvan kyvyt ja sosiaalinen luonne tulivat erityisesti esille matkoillamme. Hän toimi matkanjohtajana Nordlek-matkalla Ruotsissa 1982 ja vierailulla Unkarin Oroshazassa vuonna 1986. Näiden lisäksi Ritva osallistui lukuisille SKY:n kesäjuhlille ja sai tanhuystäviä ympäri Suomen. Alkuvuosina Tanhuseura Kasareikassa oli useita lapsiryhmiä ja Ritva toimi usein myös huoltajana lasten ja nuorten tanhumatkoilla. Hän piti kaikesta huolta, ja jos jotakin matkalaisilta

puuttui, Ritvalta löytyi aina apu. Taitavana käsityöihmisenä hän ompeli lukuisia esiintymisasuja itselleen sekä tarvittaessa muillekin. Ritva osallistui myös aktiivisesti seuramme talkotoimintaan.

Tanhuharrastus jatkui 80-luvun alusta aina näihin päiviin saakka muutaman vuoden taukoa lukuunottamatta. Jäädessään eläkkeelle palkkatyöstään Kuusankosken kaupungilta Ritva ajatteli jäävänsä eläkkeelle myös tanhuharrastuksesta. Veri veti kuitenkin takaisin harjoituksiin, vaikka esiintymiset jäivätkin vähemmälle. Tanhun rinnalle Ritvan harrastukseksi tuli countrytanssi, jossa hän myös esiintyi aivan viime aikoihin saakka. Myös tilkkutyöt ja muu käsityö olivat hänelle rakas harrastus – monissa näyttelyissä oli Ritvan töitä esillä.

Muistamme Ritvan hyväntuulisena, iloisena ja kannustavana ystävänä. Häntä jää omaisten lisäksi kaipaamaan lukuisa joukko ystäviä. Ritvan valoisa luonne on mielessämme surun keskellä. • • •

Kuva: Anni Perheentupa

Teemu Perheentupa

Violan tanssit –kurssi Helsingissä

Karjalainen Nuorisoliitto järjesti 11.11.2017 Helsingissä Violan tanssit -kurssin. Nimensä ja sisältönsä kurssi sai tanssinopettaja Viola Malmin (1932-2010) mukaan.

Viola Malmi oli petroskoilainen tanssinopettaja, jonka elämäntyöksi muodostui karjalaisen perinteen kerääminen, tallentaminen ja elvyttäminen. Malmi opetti tansseja rajan molemmin puolin. Aluksi hän keräsi tansseja, leikkejä ja muuta perinnettä omaan käyttöönsä, mutta pian hänelle valkeni, kuinka tärkeää materiaali oli karjalaisen perinteen säilyttämisen kannalta. Hänen kirjojaan on julkaistu Neuvostoliitossa, Venäjällä ja Suomessa.

Kurssi oli osa kansantanssijärjestöjen yhteistä ohjaajakoulutusta, jonka yhtenä osiona on karjalainen tanssiperinne. Tavoitteena on, että kansantanssin ohjaajat oppivat tuntemaan karjalaisen tanssiperinteen eri osa-alueita.

Osallistujia kurssille tuli juuri sopivasti tusinan verran ympäri Etelä-Suomea, aina Raumaa ja Nokiaa myöten. Opettajaksi oli saatu Karjalaisen Nuorisoliiton pitkäaikainen pääsihteeri Sari Suokas, joka myös itse sai oppia Viola Malmilta. Perinne siis kulkee eteenpäin.

Iltapäivän ja illan aikana käytiin läpi kymmenisen tanssia variaatioineen. Alueellisesti tanssit kattoivat koko Karjalan Uhtuasta (nyk. Kalevala) Inkeriin asti. Jokainen tanssi käytiin aluksi läpi vuoro vuorolta

kiinnittäen huomiota yksityiskohtiin, aluksi ilman musiikkia, sitten musiikin tahdissa. Näin opittiin erilaisia näkökulmia karjalaiseen tanssitapaan, sen variaatioihin ja varioimiseen. Juuri opittua tanssittiin läpi uudestaan ja uudestaan, kunnes se osattiin. Kurssin päätteksi tansittiin vielä kertauksen vuoksi kaikki tanssit läpi yhtä soittoa.

Reippaasta soitosta huolehti mestarillinen konkarihitaristi Pekka Pentikäinen, joka jaksoi pyyteettömästi ”renkuttaa” kerta toisensa jälkeen läpi vähemmänkin haasteelliset säestykset. Taitava pelimanni kruunaa kansantanssin; hän on avuksi ohjaajalle, iloksi tanssijalle – ja elävä säestys elävöittää tanssin.

Kokeneen ja osaavan ohjaajan ansiosta tunnelma kurssilla oli karjalaisen lupsakka ja tärkeilemätön, ja oppiminen oli helppoa. Kansantanssi on yhteisöllistä ja sosiaalista tekemistä, ja sen kyllä tälläkin kurssilla sai selkeästi havaita. Jo muutaman minuutin jälkeen toisilleen ennestään tuntemattomatkin kurssilaiset ottivat kontaktia ja yhdessä sekä nauroivat virheilleen että nauttivat onnistumiskokemuksistaan.

• • •

**Oriveden kansanmusiikki- ja –
tanssikurssit** järjestetään viimeistä kertaa nykyisessä muodossaan, sillä Oriveden Opisto lakkautetaan. Ilmoittautuminen on jo mennyt umpeen, mutta irtopaikkoja kannattaa vielä yrittää.

Tiesitkö, että...

Suomen Kansallispukujen Ystävät ry (johon SKY:kin kuuluu) lahjoitti itsenäisyyspäivän alla rouva Jenni Haukiolle vasta tarkistetun Jääskennaisen kansallispuvun, ja puku nähtiin heti tuoreeltaan rouva Haukion yllä Oulussa järjestetyssä valtakunnallisessa Suomi 100 v. –päpäjuhlassa 2.12.

Sukujuhlat 27.-29.7.2018

- KTNL:n, KN:n ja SKY:n yhteinen kesäjuhla Sukujuhlat pidetään Siilifolkin yhteydessä Siilinjärvellä 27.-29.7.2018. Nuorten leiri alkaa jo 23.7.
- Samaan syssyyn on mahdutettu myös Suguvas-tavundu, suomalais-ugrilaisten kansojen yhteisen kulttuuritapaaminen. Luvassa on toistastaa vierasta Venäjältä ja Virosta. Ja Kalevalaiset
- Naisetkin on mukana kertomassa kansanperinteestä

Väärinkäsityksiä Kalevalasta

Suomalaisilla on Kalevalasta monenlaisia käsityksiä, myös vääriä. Vaikka tiedetään, että Kalevalassa on yhtä ja toista Lönnrotin omaa, silti uskotaan, että Kalevala kertoo todella eläneistä ihmisistä ja sattuneista tapauksista. Kalevalaan ja kansanrunoihin liittyvästä pitkästä tutkimuksesta huolimatta uskomme muinaiseen historialliseen Kalevalaan on niin vankka, että sitä on pidetty suomalaisen identiteetin yhtenä perustavana kulmakivenä.

Tieteiden yössä 18.1. katsotaan totuutta silmiin klo 18.00 SKS:n juhlasalissa.

Erika Åberg: Lempilapasia ja suosikkisukkia (Kustannus Mäkelä, 2017)

Neulo lapasia peukalokiilalla tai ilman, viileneviin säihin sopivia rannekeita, myssyjä ja kauniita sukia eripituisilla varsilla. Käytännölliset ja leikkimielisetkin mallit ammentavat perinteisistä tekniikoista ja kirjoneulekuvioista. Nykyisin saatavilla ihanilla villalangoilla toteutettuina niistä valmistuu käyttäjilleen uusia lempilapasia ja suosikkisukkia.

Kansanperinnekalenteri (Salakirjat) ilmestyy kolmatta kertaa entisestään laajennettuna ja täydennettynä. Kalendareri kokoaa yksiin kansiin laajan otannan vuodenvier-
toon liittyviä vanhoja tapoja ja uskomuksia sekä jo unoh-
tuneita entisaikojen juhlapäiviä.

Kalenterissa on jokaiselle kuukaudelle erillinen infoau-
keama, joka sisältää alkuperäisiä juhlapäiviin liittyviä tari-
noita ja memoraatteja sekä otteita kansatieteellisistä te-
oksista 1700-luvulta alkaen.

Suomen pyhät luonnonpaikat

2017-2018 -kalenteri (Taivaannaula)
kunnioittaa perimätiedon tuntemia sa-
toja pyhiä luonnonpaikkoja ympäri Suo-
mea. Jokainen kuukausi esittelee yhden
niistä vuodenvier-
toon mukaisessa asus-
saan. Kalenteriin on tuttuun tapaan
merkitty myös vanhan kansan merkki-
päivät ja niihin liittyvää perimätietoa.

FSF:n talvikurssi ohjaajille

FSF järjestää 26.-28.1, talvikurssin ohjaajille
Oriveden Opistolla. Marcus Blomberg ja Teresa
Helminen opettavat NORDLEKin ja Sipoon ju-
nioritanssijuhlien ohjelmia, Eivor Wallinvirta
opastaa kansantanssin näyttämöllepanossa, ja
Heidi Palmu evästä alle 5-vuotiaiden ohjaami-
seen.

Eija Koski: Himmelin harmonia (Maahenki, 2017)

Himmeli on mielen tila, jonka tekemisessä prosessi on yh-
tä tärkeä kuin lopputulos.

Himmelin harmonia on jatkoa suuren suosion saavutta-
neelle Himmellille (Maahenki 2011). Uudessa kirjassaan
Eija Koski avaa himmeliajattelunsa syvyyksiä ja opastaa
kädestä pitäen sekä perinteisen että modernin himmelin
tekoon.

NORDLEK 2017 järjestetään Falunissa
10.-15.2018. Vuoden alussa tulee lisää tie-
toa ilmoittautumisesta. Kotisivut ovat
osoitteessa <http://nordlek2018.se/fi/koti/>
ja sieltä löytyvät jo esim. suomalaisten oh-
jelmat.

Annuli ja Teemu Perheentupa

Riina on kansantanssin lähettiläs

Helsingin Kaapelitehtaalle rakennetaan kaikelle tanssille avoin Tanssin talo, jonka on määrä avata ovensa vuonna 2020. Sen on tarkoitus vahvistaa suomalaista tanssikenttää, nostaa katsojamääriä sekä vakauttaa tanssin asemaa yhteiskunnassa. Tänä vuonna on aloittanut toimintansa 14 tanssin lähettilään joukko, joiden tehtävänä on vuorovaikutus Tanssin talon ja tanssin eri lajien välillä. Kansantanssin lähettiläänä toimii Riina Hosio.

Riina tulee haastatteluun suoraan Maa- ja metsätalousministeriöstä. Hän on ollut ohjaamassa ministeriön henkilökuntaa, joka ottaa osaa Koko Suomi tanssii kampanjan tanssihaasteeseen katutanssilla. Kahvia ottaessamme keskustelemme siitä, kuinka katutanssissa ja kansantanssissa on yllättävän paljon samaa. Yhtäläisyyksiä löytyy niin lähtökohdista kuin liikekielestäänkin.

Tanssijana, tanssinopettajana, koreografina ja Folk-Jam-ohjaajana toimiva vastaleivottu lähettiläs aloitti tanssiuransa 6-vuotiaana Siepakoissa Rovaniemellä. Hän valmistui Oulun ammattikorkeakoulusta tanssinopettajaksi tänä vuonna.

Tanssin taloa rakentamassa

Vaikka Tanssin talon rakennus valmistuu 2020, sen toiminta on jo käynnissä. Hallinto ja tiedotus toimivat ja tulevia puitteita ja sisältöjä kartoitetaan, jotta ovien avautuessa Kaapelitehtaalla varsinainen toiminta saa lentävän lähdön. Neljä erikokoista tanssiareenaa tulevat mahdollistamaan paljon erilaista käyttöä. Jotta tilat eivät jäisi vajaakäytölle, pitää tekijät ja sisällöt löytää hyvissä ajoin.

Riina kertoo, että rahoitusta toiminnalle on jo saatu. Ensimmäisten vuosien aikana talon toiminta pyritään vakauttamaan ja ohjelmistossa pelataan pitkälti varman päälle, jotta tanssi näyttäytyy kannattavana toimintana. Ehkä 10 vuoden päästä nähdään jo riskinottoa. Kyseessä on siis pitkän tähtäimen juttu.

Tanssin talo -hankkeessa on alusta alkaen korostettu sitä, että se on tarkoitettu kaikelle tanssille. Sen takia pitää luoda yhteydet eri tanssilajeihin. Täs-

tä päämäärästä syntyi iso joukko tanssin lähettiläitä.

Tanssin lähettiläät toimivat kaksisuuntaisena kanavana Tanssin talon ja tanssikentän välillä. He sekä tiedottavat Tanssin talosta kentälle, että kokoavat tietoa oman tanssilajinsa toimijoista, tapahtumista ja verkostoista Tanssin talolle.

Kansantanssin lähettiläänä

“Tanssin talossa suhtaudutaan tosi positiivisesti kansantanssiin”, kertoo Riina tyytyväisenä.

Hänestä kontakti Tanssin taloon on tärkeää myös kansantanssijoille; Tanssin talo on yksi merkittävimmistä tanssialan jutuista Suomessa - ja maailmanlaajuisestikin. Riina vertaa sitä siihen, mitä Cirko teki sirkustaiteen asemalle ja Musiikkitalo musiikin kentälle.

Hän uskoo, että Tanssin talo tulee resonoimaan myös kansantanssikentän kanssa. Tanssin talolla on esimerkiksi valmis verkosto ulkomaisten instituutioiden kanssa, ja sitä kautta voidaan tarjota suomalaisia ryhmiä kulttuurivaihtoon. Euroopassa on 36 tanssin taloa 22 eri maassa. Helsingin tanssin talo on ehdottomasti kiinnostunut myös kansainvälisestä toiminnasta. Kansantanssilla ei ole lähettilään mukaan varaa jäädä Tanssin talon ulkopuolelle.

Riina on laatinut selvityksen kansantanssin tilasta Tanssin talolle. Sen pohjana hän on käyttänyt vuonna 2001 tehtyä selvitystä. Hänen mukaansa alalla ollaan menossa hyvään suuntaan. Harrastajamäärän laskun masennusaallosta ollaan nousemassa ylöspäin, ja esim. Oulussa, jonne hänellä on tiivis kontakti, tilanne on erityisen hyvä. Hän nostaa esiin

Hanna Poikelan, jonka ansiosta harrastajamäärät Oulun seudulla ovat hurjassa kasvussa. Positiivisen kehityksen takana on myös Oulun kaupunki, joka haluaa profiloitua tanssikaupunkina. Kaupungin johdosta suhtautuu tanssiin hyvin positiivisesti. Lisäksi Oululaisessa sanomalehti Kalevassa on isoja artikkeleita tanssista – erityisesti kansantanssista.

Kansantanssi ja Tanssin talo

Selvityksensä perusteella Riina on esittänyt Tanssin talolle ajatuksiaan siitä, miten kansantanssi voisi näyttäytyä Tanssin talossa. Hän kertoo lähestyneensä asiaa kolmesta näkökulmasta, jotta koko kansantanssin kirjo olisi edustettuna.

Ensimmäinen näkökulma on kansantanssin yhteisöllisyys. Riina haluaisi viedä tanssivat osaksi Tanssin talon toimintaa. Yhteistyötä tehtäisiin pelimannien ja esimerkiksi Sibelius-Akatemian kansanmusiikki-osaston kanssa. Samalla korostettaisiin tanssin ja musiikin erityistä, elävää yhteyttä kansantanssissa.

Yhteisöllinen tanssi on nyt nousussa. Riina kertoo, että ensi vuonna on tarkoitus tältä pohjalta järjestää tanssiklubeja uusmaalaisten kansantanssijoiden yhteistyönä.

Toinen näkökulma liittyy kansantanssin alueellisiin erikoispiirteisiin. Ryhmien tansseissa ja niiden esitystavoissa on selkeästi havaittavia alueellisia eroja. Riinan mielestä niitä voisi nostaa esiin Tanssin talossa.

Kansantanssi taidemuotona on kolmas Riinan näkökulmista. Huippukansantanssin ja kansantanssin ammattilaisten työn profilia voisi hänen mukaansa nostaa myös esimerkiksi Etnogaalan yhteydessä.

Selvityksen tekemisen ja ideoimisen jälkeen lähettämään pr-tehtävä jatkuu. Lisäksi Riina toimii Tanssin

talon fokusryhmässä, joka tekee osallistuvaa tutkimusta. Tutkijat Marja-Liisa Trux ja Isto Turpeinen ovat aloittaneet kolmivuotisen hankkeen, jossa tutkitaan tanssin kentän toimintatapoja ja etsitään yhteistä säveltä.

Tässä vaiheessa haastattelua huomaamme, että lähtettiläs on hoitanut tiedotustehtävänsä jo puolen toista tunnin ajan, ja on aika kiiruhtaa eteenpäin märkään marraskuun iltaan. ● ● ●

Alla: Petri Hoppu opettaa Tanhuvakasta pois jätettyjä, aikanaan sopimattomiksi koettuja kansantansseja.

Kuva: Annuli Perheentupa

Petri Hoppu

Tanssihuumorin kukkaset

Tanssiesitykset eivät kuulu suomalaiseen kansanomaiseen tanssiin. Näinhän meille on sanottu vuosikymmenten ajan, ja julkaisujen valossa näin tuntuisi olevankin.

Esimerkiksi Tanhuvakan tanssista vain pari on selkeästi esityksellisiä, ja vain yhdessä on jonkinlainen draaman kaari. Kuitenkin tanssimuistiinpanoista löytyy yllättävänkin paljon esityksellisiä elementtejä eri puolelta Suomea. Ne poikkeavat monessa suhteessa kaikista nykypäivän kansantanssiesityksistä, eikä niitä välttämättä heti tunnistakaan esityksiksi.

Esittävät kansanomaiset tanssit eivät muodosta mitään yhtenäistä ryhmää, vaan niihin liittyy monenlaista liikehdintää, eriskummallista elekieltä ja ennen kaikkea groteskia huumoria. Juuri huumori onkin tyypillinen piirre kansanomaisissa tanssiesityksissä, kun taas vakavamielisyys ei niihin näyttäisi kuuluneen. Huumori on voinut ilmetä eroottisuutena, satiirina ja puhtaana farssinakin.

Ripaskasoolot ovat olleet tyypillisesti pienimuotoisia esityksiä, eikä nykypäivän kansantanssien pareittain tanssittu maanittelu ole ollut ripaskan ainoa konteksti. Eri tietojen mukaan ripaskaa ovat esittäneet niin nuoret kuin vanhatkin, yleensä miehet mutta joskus myös naiset. Vaikka yleisimpiä ne ovat olleet Karjalan suunnalla, tietoja niistä löytyy aina Pohjanmaata myöten. Ne ovat usein herättäneet katsojissa vähintään yhtä paljon naurua kuin ihailuakin, ja ne ovatkin olleet tyypillisiä hetkestä kumpuavia tanssiesityksiä.

Vanhapiika-tanssit edustavat puolestaan paikoin rajuakin tanssihuumoria, johon on upotettu yhteiskunnallista satiiria erityisesti länsisuomalaisissa versioissa. Pilkan kohteina olevat vanhatpiiat eivät suinkaan ole tyypillisiä talonpoikaisnaisten edustajia, vaan taustalla vaikuttaisi olevan rahvaan terävää

ivaa ylempien yhteiskuntaluokkien välillä epätoivoisia naimakauppapyrkimyksiä kohtaan. Keski- ja itäsuomalaisissa versioissa satiiri näyttäisi kuitenkin vaihtuneen välillä farssinomaiseksi mimiikaksi, jossa leikitellään vanhapiikanimityksen kahdella merkityksellä: toisaalta se tarkoittaa naimatonta vanhempaa naista, mutta toisaalta myös erityistä lintulajia, tai vaanvuolta.

Erotiikkaa löytyy puolestaan sekä pienistä paritanssiparodioista että selkeämmin draamaa sisältävistä esityksistä. Paritanssiparodioille on tyypillistä se, että ne muistuttavat rakenteelta esimerkiksi tavanomaisia polkkatansseja, mutta ne sisältävät yhden tai useamman eroottisen elementin usein tanssin lopussa. Ruotsinkieliseltä Pohjanmaalta tallennetuissa häiden karhutanssiesityksissä on puolestaan joko piilotettua tai täysin suorasukaista eroottista leikittelyä, mitä on sisältynyt moniin muihinkin saman alueen tanssillisiin häärituaaleihin. Jossain määrin erikoista on se, että aiemmin miehet olivat lähes poikkeuksetta tanssijoina julkisissa eroottisävytteisissä tanssiesityksissä, kun taas ainoa tieto naisten eroottisesta tanssi-improvisaatiosta Satakunnasta viittaisi naisten omaan, muulta yleisöltä suljettuun tilaisuuteen.

Kansanomaiset tanssiesitykset eivät avaudu kovin helposti nykyajan ihmisille. Niiden rakenne ja ennen kaikkea huumori edustavat meille hyvin vierasta maailmaa. Niiden tutkimus auttaisi kuitenkin ymmärtämään kansanomaista tanssia nykyistä paremmin, koska ne ovat erinomaisia esimerkkejä siitä, kuinka liikeilmaisuus on kuulunut ihmisten arkeen ja juhlaan myös suomalaisessa talonpoikaisyhteisössä. Kansantaiteen monenkirjavassa joukossa tanssillakin on aina ollut paikkansa. ● ● ●

Annuli Perheentupa

SKY:n puvusto 110 vuotta

110 vuotta sitten perustettu, edelleen vilkkaasti toimiva SKY:n puvusto piti juhlavuoden kunniaksi avoimien ovien tapahtuman, joka keräsi runsaasti yleisöä.

Vuonna 1907 Helsinki on nopeasti kasvava 100 000 asukkaan kaupunki Suomen suuriruhtinaskunnassa. Kaupungissa aloittaa toimintansa vastavalittu yksikamarinen eduskunta, johon on äänestetty maan ensimmäisissä eduskuntavaaleissa 181 mies- ja 19 naiskansanedustajaa. Ajan hermolla olevassa kaupungissa kuvataan koko keisarikunnan ensimmäinen näytelmäelokuva Salaviinanpoltajat. Viisi vuotta aikaisemmin sähköistetty raitiotielinjasto pistetään täysin uusiksi, jotta saadaan toimivat yhteydet kasvaneen kaupungin eri osien välille.

Kuusivuotiaan SKY:n nuoret perinneaktiivit perustavat puvuston huolehtimaan yhdistyksen kasvavasta pukuvarastosta. Puvusto alkaa heti kerätä kansallis-

pukumalleja, joista julkaistaan kuvallisia ohjearkkeja, sekä välittää kansallispuvukuja ja niiden materiaaleja. Kuvalliset ohjeet on tarkoitus julkaista myös kirjana. Saadaan kuitenkin odottaa vuoteen 1915, ennen kuin Kansanpukuja-kirjanen julkaistaan.

Puvusto tänään

SKY:n puvusto on toiminut Helsingissä jo 110 vuotta. Kaupunki on muuttunut, mutta puvustolla voi tuntea historian havinaa. Sinne saapuessaan huomaa ensimmäisenä vanhan villakankaan tuoksun. Yli kolmen sadan vuokrattavan kansallispuvun joukossa on joitain hyvinkin iäkkäitä yksilöitä, ja ylähylläillä hapovapaissa laatikoissaan lepäilevät museoidut puvut ovat reippaasti toista sataa vuotta vanhoja.

Puvusto toimii edelleen vilkkaasti. Erityisesti tänä vuonna Suomi 100 -juhlinta näkyy selvästi kansallispuvukujen kasvaneena kysyntänä. Toiminnasta huolehtiva pieni vapaaehtoisten muodostama puvustorinki on ollut helisemässä, kun yritysten, yhdistysten, oppilaitosten ja virastojen Suomi 100 -juhlit ovat tuoneet asiakasryntäyksen. Etenkin puvustonhoitaja Eeva Heinonen on saanut uhrata lähes kaiken vapaa-aikansa puvustohommille, kun sähköpostia tulee joskus nopeammin kuin siihen ehtii vastata ja pukuja on pitänyt huoltaa, kunnostaa, muokata, hakea ja toimittaa asiakkaille ympäri maata. Myös toimiston puhelin on soinnut pukukyselijöiden ansiosta niin tiuhaan, että joinain päivinä ei paljon muita töitä ole ehtinyt tehdä.

110-vuotistapahtuma

Juhlavuoden kunniaksi puvustolla järjestettiin avoimien ovien tapahtuma 28.10. Tilaisuudessa esiteltiin kansallispukuja ja puvuston toimintaa sekä julkaistiin näköispainos vuoden 1915 Kansanpukujakirjasesta.

Avoimien ovien tilaisuuden ohjelmallinen osuus alkoi puvustonhoitaja Eeva Heinosen tervetuliaispuheella, jossa hän kertoi puvuston alkuaikojen historiasta. Sen jälkeen Seija Ulenius piti rennon ja hauskan esitelmän ”Kansallispuvun tarina”, joka sai yleisön nauraa hörähtemää. Se nosti esiin mielenkiintoisia piirteitä kansallispuvusta sekä vaatteena että aatteena. Lopuksi esiteltiin muutamia pukuja asusteineen.

Tilanpuutteen vuoksi yleisölle ei voitu tarjota mahdollisuutta sovittaa kokonaisia pukuja, mutta esille oli kerätty erilaisia miesten ja naisten päähineitä, joita sai tutkia ja kokeilla. Erityisesti tykkimyssyn pukeminen ja harvinaisemmat päähineet, kuten miehen komea silinteri, eteläpohjalainen neidon tryytterö ja eteläkarjalainen vaimon natsi eli hetulahattu, kiinnostivat vieraita.

Kuva: Teemu Perheentupa

Yllä: Seija Ulenius ja Eeva Heinonen kertoivat avoimien ovien tapahtumassa puvuston ja kansallispuvukujen historiasta.

Esillä oli useita pukukokonaisuuksia niin elävien kuin muovistenkin mallien päälle puettuina. Lisäksi henkareilla roikkuviin pukuihin sai tutustua lähemmin. Pukuja hiplailtiin ja niiden yksityiskohtia tutkailtiin innolla.

Yleisöä oli paikalla niin runsaasti, että varsinkin esitelmän ajan Döbelninkadun huoneisto kävi ahtaaksi eikä tuoleja riittänyt kaikille. Tilasta oli happi loppua ja muuankin vieras joutui poistumaan hetkittäin rappukäytävään, kun ahtaus kävi liian ylipääsemättömäksi.

Tämä tilaisuus osoitti, että kansallispuvut kiinnostavat edelleen ja puvustolla riittää työsarkaa tulevaisuudessakin. Vapaaehtoisvoimin toimivan organisaation puolesta voi vain toivoa, että innokkaita ja aktiivisia kansallispuvun ystäviä löytyy jatkossakin tekemään työtä ja siirtämään viestikapulaa eteenpäin. • • •

Annuli Perheentupa

Etnogaala päättyi hurjaan huutokatrilliin

Ensimmäinen Etnogaala järjestettiin Helsingin Tavastialla 7.11. Rennossa ja yhteisöllisen ilon täyttämässä tilaisuudessa palkittiin ansioituneita kansanmusiikin ja kansantanssin tekijöitä.

Etnogaalan järjesti Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskus (KEK) yhteistyössä Ylen kanssa. Idea gaalasta on ollut ilmassa jo pitkään, mutta vasta viime talvena YLE nappasi kiinni KEK:n esittämästä ajatuksesta. Maaliskuussa nimettiin työryhmä hoitamaan järjestelyjä, joilla oli jo aikamoinen kiire, kertoi KEK:n toiminnanjohtaja Sirpa Lahti.

YLE suunnitteli Etnogaalalle logon ja graafisen ilmiänsun, KEK kokosi folk-kentältä palkintosarjoja, ehdokkaita ja palkintoja.

Emma-gaalassa on jaettu Etno-Emma vuodesta 2006. Kansanmusiikin kenttä on kuitenkin niin laaja, että se ansaitsee useammankin palkinnon. Etnogaalassa mukaan saatiin myös tanssi, kun yhdeksi palkintosarjaksi otettiin Vuoden tanssintekijä. Tanssi näkyi muussakin ehdokasasettelussa, sillä yhtenä Vuoden tulokas -ehdokkaana oli tanssija, opettaja ja koreografi Elssa Antikainen.

Tavastia oli gaalapaikkana mitä mainioin. Tilassa pääsi liikkumaan vapaasti tapaamassa tuttuja, ha-

kemassa virvokkeita ja seuraamassa vaihtuvien esitysareenoiden ohjelmaa. Tunnelma oli kaukana normaalista gaalapönötyksestä.

Tilan somistus oli oivallinen yhdistelmä modernia ja perinteistä. Räsymatoin ja valohimmelein koristeltu päälava loi yhdessä valaistuksen kanssa esiintyjille ja palkituille tunnelmallisen taustan, joka onnistui olemaan samanaikaisesti sekä kotoisa että dramaattinen.

Kuva: Teemu Perheentupa

Etnogaalassa jaetut tunnustukset:

Vuoden artisti **Anne-Mari Kivimäki**

Vuoden ilmiö **Orivesi All Stars**

Vuoden tulokas **Maija Kauhanen**

Vuoden kansainvälistyjä **Frigg**

Vuoden kansanmusiikkitekijä **Pekko Käppi & K:H:H:L**

Vuoden tanssintekijä **Petri Kauppinen**

Risteys-palkinto **Hilda Länsman**

Illan juontajina toimivat kokeneet ja osaavat Riikka Holopainen, Kare Eskola ja Amanda Kauranne. Sibelius-Akatemian kansanmusiikin professori Kristiina Ilmonen luritteli perinnepuhaltimilla ja omalla äänellään kaikille palkituille erilaiset toinen toistaan huikeammat fanfaarit mainio pilke silmäkulmasaan.

Gaalan esiintyjät, Pekko Käppi, BaranBand, Kalevauva.fi, Maija Kauhanen, Vildá ja Suistamon sähkö, saivat kunnolla esiintymisaikaa ja pystyivät tuottamaan lyhyen esityksen sijaan ihan kunnan keikat.

Runsaslukuinen yleisö ottikin ne innostuneesti vastaan. Etenkin päälavan edessä tunnelma nousi kattoon, kun väkimassa velloi, hihkui, tanssi ja lauloi esiintyjien mukana täydestä sydäimestään. Hetkittäin tunnelma taas oli hauraan herkistynyt.

Illan päätteeksi vedettiin villi huutokatrilli Suistamon sähkö ja vahvistusten säestyksellä. Tempon noustessa nousi myös tunnelma. Katrilli päättyi vauhdikkaisiin ihmisketjuihin, jotka kiemurtelivat ympäri tanssilattiaa. Ilmassa oli rakkautta, iloa ja hurmaavaa hulluutta. • • •

Jälkimietteitä

Kun kahdeksan vuotta sitten tutustuin kansantanssin ja -musiikin skeneen, olin hämmästyntynyt siitä, mikä aarre minulta oli pysynyt salassa siihen asti. Maailmanluokan artistit vetävät uskomattomia keikkoja - ja liittyvät sen jälkeen muina miehinä, ja naisina, yleisön joukkoon kannustamaan toisiaan. Ammattilaiset ja harrastajat mahtuvat mainiosti samoihin piireihin jamittelemaan yhdessä, sulassa sovussa ja keskinäisen kunnioituksen ilmapiirissä. Siksi olin Etnogaalassa aivan riemuissani. Vihdoin myös suuri yleisö saisi tietää tästä upeasta lajista! Olihan Yle paikalla isolla

kalustolla, ja bongasin yleisön joukosta myös Helsingin Sanomien toimittajan.

Seuraava aamu palautti maan pinnalle. Turhaan sai etsiä isoja otsikoita Ylen tai HS:n etusivuilta. HS:n Mari Koppisen kirjoittama erinomainen juttu löytyi kylä vuorokautta myöhemmin painetun lehden kulttuurisivuilta - mutta pätkäistynä brutaalisti kesken. Katkaistun artikkelin lopussa oli maininta, että lisää voi lukea lehden verkkosivuilta. Ylen sivuiltakin sai oikein erikseen etsiä Areenan tallennettua tilaisuudesta.

Etnogaala oli kuitenkin vielä toisellakin katsomalla huikean

hieno elämys. Se luovuus, taito, into ja positiivisen hulluuden määrä, joka gaalassa tiivistyi reiluun kolmeen tuntiin, sai katsojan sekä haltioitumaan että herkistymään.

Hurmoksen tunteeseen, joka illasta jäi, liittyi myös pieni apeus. Miksi tämä lahjakkuuden määrä pysyy aina vaan massoilta piilossa? Toivotaan, että Etnogaalan myötä saamme jatkossa enemmän valtakunnallista näkyvyyttä. Nämä artistit ansaitisivat niin paljon suuremman yleisön. Ja suuri yleisö ansaitisi nämä artistit. Koko tämän lajin, tämän yhteisöllisen ilon!

Annuli ja Teemu Perheentupa

Hyvä meininki, vuoden tanssintekijä Petri Kauppinen

Tanhuviesti haastatteli lähes tuoreeltaan Etnogaalassa Vuoden Tanssintekijäksi valittua Petri Kauppista. Tanssin monitoimimies, tanssija, koreografi ja opettaja pursuaa positiivista energiaa.

Oulun ammattikorkeakoulussa lehtorina toimiva Kauppinen on ollut mukana mm. kehittämässä Folk-Jamia sekä suunnittelemassa ja vetämässä Koko Suomi Tanssii -hanketta. Hän on työskennellyt myös teatterin parissa. Esimerkiksi parhaillaan Tampereen työväen teatterissa pyörivän Viulunsoittaja katolla -musikaalin koreografiat ovat hänen käsialaansa.

Etnogaalassa juontaja Kare Eskola esitteli vuoden tanssintekijä -ehdokkaista ennen voittajan julistamista. Petrin lisäksi ehdolla oli kaksi muutakin kovaa nimeä; Rami Meling ja Hanna Poikela. Eskola kertoi katsojille, että Petri on tehnyt tanssille samaa kuin Orivesi All Stars on tehnyt aikuisille harrastajamuusikoille ja Näppärit junioreille. Eli otetaan kaikki mukaan soittamaan – ja Petrin tapauksessa tanssiin. Hän kysyi Petriltä, onko tämä ”kaikki mukaan” nyt trendi. Petrin vastaus kuvastaa hyvin miehen paloa:

”Tämä ei oo mikään trendi, vaan tämä on just se, minkä takia koko tanssin laji on olemassa! Me ollaan olemassa toisiamme varten, toistemme kehoja varten, yhteistä kokemista varten. Tässä ei oo keksitty mitään uutta, vaan – ah! – me nautitaan toisistamme! Se on se juttu – toisista kiinni pitäminen on se juttu!”

Paljon onnea, Petri!

Kiitos! Ihan hirveästi on tullut onnitteluja ja huomiota. Itse en ole sosiaalisessa mediassa, mutta vaimon ja ystävien kautta on onnitteluja tullut. Hienoa on ollut! Kaikki kysyvät, mikä on Etnogaala. Varmasti tästä tulee vielä sellainen juttu, jota ruvetaan ihan odottamaan. Kyllä tämä huomiota saa ja levittää tietoutta.

Kuinka siellä pohjoisessa on tullut medianäkyvyyttä?

Täällä on ollut lehti äärimmäisen hienosti mukana. Kaleva kirjoittaa paljon kansantanssista. Lehdessä oli kaksi aukeamaa Etnogaalasta, yksi jo etukäteen ja toinen sitten tulosten jälkeen.

Oulu on niin voimakas tanssikaupunki, että täällä seurataan todella paljon alaa lehdessä. Täällä on tanssitarjontaa kaupungin kokoon nähden ihan valtavasti. Puhutaan kymmenistä tuhansista harrastajista kaikissa tanssilajeissa yhteensä. Tämä ei kuitenkaan ole kuin 200 000 ihmisen kaupunki.

Ja mikä on ollut kaikkein merkittävintä viime vuosina, niin kansantanssi on noussut täällä. Onkin ollut hassua, että vaikka tämä koulutus on täällä, niin Oulu on ollut sellaista kansantanssin kehitysaluetta pitkään. Nyt sitten meiltä on ruvennut ihmisiä jäämään tänne tekemään työtä eivätkä kaikki ole karanneet jonnekin muualle. Ja se työ on ruvennut kantamaan

hedelmää. Nyt alkaa olla – niin kuin Poikelan Hannakin juuri sanoi Etnogaalassa – sellainen positiivinen ongelma, että ihmiset eivät meinaa millään mahtua ryhmiin, joten joudutaan perustamaan uusia. Esimerkiksi aikuisia tunkee ovista ja ikkunoista niin, että taas tammikuussa pitää perustaa seuraava uusi ryhmä.

Hieno homma! Ehkä se valuu tänne eteläänkin josain vaiheessa.

Taatusti valuu! Tietysti nämä trendit menevät vaihdellen, mutta huomaa kyllä, että kun on kylmä talouskeskeinen, suorituskeskeinen aika, niin se tekee tilaa tällaiselle yhteisölliselle kokemiselle.

Kuka on Petri Kauppinen - eli minkälainen mies sai ensimmäisen vuoden tanssintekijä-tunnustuksen?

Olen tanssinut nyt pikkuisen yli 40 vuotta. Aloitin kansantanssiharrastuksen 4-vuotiaana. Oulunsalon Nuorisoseurassa oli lasten pikkujoulu, äiti oli nähnyt lehdessä ilmoituksen. Mentiin leikkimään ja tanssimaan sinne keskelle, ja muistan että se kokemus oli niin voimakas! Vaadin päästä sinne takaisin mukaan, se oli niin mukavaa - ja ihmiset katsoivat!

Ja kävikin sillä tavalla, että loppuperhekin rupesi sitten tanssimaan myöhemmin. Emme olleet mikään tanssiperhe, vaan se lähti sitten sitä kautta - latvasta juureen, tavallaan.

Sitten meillä alkoi ensimmäinen tanssinopettajakoulutus silloisessa Oulun konservatoriossa 1991. Pääsin sille pioneerivuosikursille. Tarkoitus ei varsinaisesti ollut lähteä alalle. Tanssin silloin Rimpparemissä Rovaniemellä, muun muassa, ja sitten oululaisessa ryhmässä. Mutta kun pääsin siihen kansan koulutukseen, niin se imaisi ihan tosissaan. Tajusin, että tämä on tosi hieno juttu.

Siihen aikaan keskusteltiin vielä paljon, sopivatko

Kuva: Teemu Perheentupa

Yllä: Palkinnon jakoivat Tanssin tiedotuskeskuksen toiminnanjohtaja Sanna Rekola sekä Suomen Nuorisoseurojen puheenjohtaja Ragni Reichardt.)

tanssinopettajuus ja kansantanssi ammattina yhteen. Oli paljon sellaisia pelkotiloja ja olettamuksia, että ei työllisty – tai että jokin asia menee pilalle. Niiden asioiden kanssa on sitten jouduttu vaan kyy-närvarsia myöten olemaan siinä itse työssä. Ollaan huomattu, että kyllä kansantanssinopettajat työllistyvät, jos haluavat. Sitä polkua on tässä raivattu. On siitä ammattikoulutuksestakin jo pitkä aika. Olen oikeastaan tehnyt sen jälkeen vain ja ainoastaan tätä työtä.

Jäit sinne heti sitten töihin?

No joo... Ensin armeijat ja vähän opiskelua ulkomaila. Me lähdimme vaimon kanssa – kun samalla alalla ollaan – pienelle töistä irtiotolle Kaliforniaan, ja sitten yhtäkkiä löysimme itsemme erään yliopiston

pääsykokeista. Siellä sitten opiskeltiin maisterin tutkinnot. Tosi hyvä reissu!

Ja mikä siellä oli kivaa, niin kiersimme melkein kaikki suomalaisyhteisöt. Tosi paljon kierrettiin ympäri eri osavaltioita, käytiin Suomi-taloilla ja suurlähetystöissä. Käytiin kahden hengen ryhmänä esittämässä kansantanssia ja musiikkia. Se oli tosi hieno juttu; sitä kautta nähtiin maata. Mutta myös päästiin tuta niitä suomalaisia juuria, mitä heillä siellä on – jotka ovat todella säilyneet, perinteen näkökulmasta. Sielähän tanssitaan sillä lailla kansantanssia kuin se on meillä ollut joskus 50-60 -luvulla.

Mutta tosiaan, kun opiskelut on loppuneet, niin sitten olen tehnyt tätä työtä. Ja koko ajan opettanut myös Oulun koulussa. Nyt alkaa olla sellainen aika, että se opetuskin on vakiintunut. Tiedetään jo, mitä kaikkea tarvitaan ja minkälaista voi ammattimainen tanssinopettajuus kansantanssin alalla olla.

Viime vuonna OAMK:n tanssinopettajakoulutus uhattiin lakkauttaa. Mikä tilanne on nyt?

Meillä on tällä hetkellä todella hyvä tilanne. Me saimme niin mahtavaa tukea ympäri valtakunnan, silloin kun tuli tämä lakkautusuhka, että meidän rehtori meni aivan sekaisin ja sanoi, että tämän pitää loppua nyt – tämän lobbauksen – häneltä menee hermot tähän hommaan!

Tällä hetkellä sisällä on erittäin dynaamisia kansantanssijoita kolmella vuosikurssilla. Meillä on vähän muuttunut systeemi, eli meillä ei enää profiloida haettaessa. Meillä haetaan tanssinopettajan koulutusohjelmaan, ja päälajin valinta tapahtuu vasta ensimmäisen vuoden jälkeen. Joka ikinen, joka tulee meidän kouluun, opiskelee ensimmäisen vuoden tasaisesti kaikkea. Se on tosi hyvä. Myös ne, jotka eivät ole olleet missään tekemisissä esimerkiksi kan-

santanssin kanssa, saavat kuitenkin paljon syvemmän luotauksen tätä tanssilajia, kuin että ottaisivat sitä valinnaisena. Hyvin sitä meillä on valinnaisena otettukin – mutta nyt siihen pääsee pikkuisen syvemmin sisälle.

Mitä kansantanssi merkitsee sinulle?

Se merkitsee tietenkin toimeentuloa – elämäntyötäkin. Sellaista tosi pitkää projektia, jota voisi ehkä verrata lasten kasvattamiseen. Tässä koko ajan näkee historian, että mitä kaikkea muut ihmiset ovat ennen tehneet tämän lajin hyväksi. Ja nyt näkee omaa kädentyötään ja kaikkien aikalaisten, jotka tätä tekevät. Ja sitten koko ajan tavallaan haaveilee siitä, että minkälainen tämä homma voisi tulevaisuudessa olla. Jotenkin tämä on hirveän herkullinen, tämä kansantanssi ilmiönä.

Sitten taas toisekseen; itse pidän sellaista tanssia kansantanssina, joka on ehdottomasti kulttuurisesti sitoutunutta ja pohjaa pitempään jatkumoon. Että kukaan ei omista sitä, vaan se on asia, johon me voimme tuoda oman kädenjälkemme ja voimme siitä koko ajan ammentaa. Se on yhteistä omaisuutta. Ja se on sillä tavalla arvokasta omaisuutta, että meidän tarvitsee myös pitää huolta, että se säilyy. Ja että siinä on tietynlainen tunnistettavuus liikekielessä ja myös vahva dialogi musiikin kanssa. Kansantanssija on aina tietyllä tapaa myös muusikko.

Soitatko muuten itse jotain?

Soitan vähän kaikenlaista; vähän kitaraa, pikkusen pianoa, laulan... Musiikki on tärkeä työkalu, sen kanssa on tekemisissä kuitenkin vähintään kahdeksan tuntia päivässä. Kaiken tyyppisen musiikin kanssa. Kuuntelen paljon musiikkia. Luen partituuriakin, ja kun teen töitä vaikka teatterissa tai musikaalissa,

niin työskentely on niin paljon nopeampaa, kun osaa lukea nuotteja. Tulee heti hyvä dialogi muusikoiden kanssa.

Sinullahan on se Viulunsoittaja katolla -produktio?

Joo, Tampereen Työväen Teatterissa. Se on mennyt tosi hyvin. Se tuli syyskuun alussa ensi-iltaan ja jatkuu varmaan tuonne huhtikuulle. Se on vetänyt yleisöä tosi hyvin.

Tanssijoita haettiin ihan avoimilla pääsykokeilla. Pari sataa haki siihen, ja me otimme muistaakseni vähän yli sata koetanssiin. Ja 12 tuli mukaan siihen.

Miehiä joutui vähän hakemaan, kun siihen aikaan oli niin monta musikaalia. Suomessa on tosi vähän tanssivia ja laulavia miehiä. Ei tarvitse olla kuin yksi Tom of Finland jossakin Turussa, niin he ovat kaikki sitten siellä!

Miesten vähyys taitaa purra kaikissa tanssilajeissa Suomessa?

Niin se tahtoo vähän olla. Tämä on sen verran moniälyllistä hommaa, tämä tanssi, että putkiaivoilla pitää olla skarppina! Mutta esimerkiksi katutanssikuvioiden alkaa olla jo poikia enemmän kuin tyttöjä. Kansantanssiinkin kyllä jäävät ne äijät, jotka tulevat. Minulla on sellaisia kokemuksia. Kun vaan alkaisivat tulla ovesta sisään ja vähän kokeilla...

Opetan nykyään varsinkin niille opiskelijoille, joiden laji on show- ja katutanssi, kansantanssin näkövinkkelistä ne kaikki asiat, joita heidänkin lajissaan on. Ja he ovat siinä vaiheessa ihan, että vau – tää on hienoa! Suomalaisen kansantanssin perusaskelmisto on sellainen aarteisto, mistä voi ammentaa. Näytän miten siitä pystyy muokkaamaan katutanssia. Niissä on ihan samat lainalaisuudet, musiikkityyli on vain vähän eri. Pikkuisen enemmän kehollista bounssia

ja asennetta ja sillä se lähtee. Ja vähän tingitään siitä kannatuksesta...

Mitä haluaisit sanoa lopuksi?

Minun mielestäni kansantanssialalla on nyt positiivinen vire. Vähän enemmän kuin viisi vuotta sitten tuntui, että kaikki kulkivat jotenkin pää hartioitten välissä, mutta nyt on selvästi uusi, positiivinen aika. Ihmiset liikkuvat ryhmissä, ja rohkeasti käydään kokeilemaan erilaisia asioita. On ihan selkeästi hyvä meininki. Kaikilla festareilla on tosi hyvin porukkaa. Ja Kaustisellakin on ollut ihan mahtava ilmiö viime vuosina, että sinne tulee sellaisia ihmisiä tanssimaan kattrilleja ja workshoppeja, joilla ole mitään kosketusta tanssiin. ● ● ●

Perustelut Vuoden Tanssintekijä -palkinnon myöntämisestä Petri Kauppiselle

Vuoden tanssintekijä on koreografi, pedagogi, tanssin opettaja, jonka työskentely nojaa vahvasti kansantanssiperinteeseen ja joka vie tätä perinnettä myös laajemmalle esittävän taiteen kentälle. Hän on monipuolinen, avoin ja uutta kehittävä taiteilija, ja hän kannustaa myös muita hakemaan kansantanssista uusia ulottuvuuksia. Hän työskentelee luontevasti niin kotimaassa kuin ulkomaillakin, sekä ammattilaisten että harrastajien parissa, ja hänen positiivinen asenteensa innostaa kansantanssin pariin koko ajan uusia toimijoita.

(Vuoden tanssintekijän valintaan raatiin kuulivat FT Petri Hoppu, tanssinopettaja AMK Heidi Palmu, koreografi, tanssinopettaja ja mestarikansantanssija Antti Savilampi, tanssija-näyttelijä Samuli Nordberg sekä mestarikansantanssija Eivor Wallin-virta.)

Teemu Perheentupa

Viikonloppu Tanssimaniassa

Tanssimania on nykykansantanssin tapahtuma, ja sitä siellä pääsikin lukuisissa konserteissa ihailemaan. Osallistuvalla puolella, Maniapajoissa, meno oli huomattavasti perinteisempää, etten sanoisi suorastaan multaisen juurevaa.

Tanssimania on yhtä kuin kolme päivää konsertteja, maniapajoja ja illanviettoja. Konserteissa näkyi vahvasti pyrkimys tehdä korkeatasoista tanssitaidetta. Lavalle tuotiin sekä vakavahenkistä että ilottelevampaa taituruutta. Kattaus oli hyvin monipuolinen liikkuen sekä tunnelmaltaan että elekieleltään kovastikin erilaisissa maailmoissa. Tyyllilajista riippumatta monessa esityksessä nousivat esiin sekä tango että miesparien tanssi.

Mieleeni jäivät erityisesti ainakin OAMK:n tanssinopettajaopiskelijoiden Miesten vuoro ja Kirjavien Karelian Rhapsody, jotka olivat niin vahvoja kokonaisuuksia, että olisivat pärjänneet omillaan muualakin kuin tanssitapahtumassa. Magnus Samuelsson osoitti, että yksinäänkin voi esittää perinteeseen si-

dottua kansantanssia hyvin intensiivisesti, koskettavasti, huumorintajuisesti ja käyden dialogia yleisön kanssa.

Tampere-talon Maestro-sali oli oivallinen konsertti- paikka. Päivänvalon aikaan ryhmillä oli ihan tilaamatta taustanaan kovin perinteinen lehtomaisema. Auringon laskettua suuret ikkunat heijastivat tanssijoiden kuvajaisia tuoden esityksiin oman visuaalisen lisänsä.

Maniapajoissa saatiin tuntumaa juuriin ihan koko rahan edestä. Toki se osittain riippui pajoista jotka itselleen valitsi, mutta aika vaikea oli välttyä ihan perusteisiin palaamiselta ja hersyvältä yhdessä tekemisen riemulta, miten sitten oman urakkansa rakensikin. Mitä tanssimiseen tulee, tarjolla oli purpuria,

tanhuvakkaa, polskaa, sottiisia ja hallingia. Sen lisäksi saattoi opetella ilmaisemaan itseään eri tavoin, oppia käyttämään itseään rytmisoittimena, tekemään näyttäviä lettejä tai yhdistämään laulua ja liikettä.

Aikataulu tämän kaiken kokemiseen oli suorastaan kunnianhimoinen, mutta salli sentään lyhyitä palautumisen hetkiä jopa täyden ohjelman itselleen hamunneille. Aikaa siirtymille pitkin poikin Tampereen keskustaa oli varattu mukavasti, muttei liikaa. Itse ehdin juuri ja juuri sekä hankkimaan uudet pöksyt revenneiden tilalle että haukkaamaan lounasta kahden pajan välillä.

Maniatansseissa meno oli vauhdikasta, ja ainakin

perjantaina lattia aika lailla täynnä. Valitettavasti piti poistua paikalta juuri ennen yhteistanssien alkamista. Harmittaa vieläkin.

Maniapassilla konsertteihin piti jonottaa, mutta ainakin itse koin sen pikemminkin positiivisena puoleena. Rannekkeellisten jonossa tapasi aina tuttuja joko pajoista tai entuudestaan, ja tunnelma oli vahvasti yhteisöllinen.

Tanssimaniasta jäi hyvä mieli. Viikonlopun aikana oppi paljon, tutustui uusiin mielenkiintoiisiin tyypeihin, näki monenlaisia esityksiä ja inspiroitui avertamaan omaa kansantanssikokemistaan joka suuntaan. ● ● ●

TANSSIMANIA

Annuli ja Teemu Perheentupa

XIV Hollo ja Martta

Hollolan nuorisoseura ponnistaa vuosittain voimansa järjestäessään kansainvälisen Hollo ja Martta -kansantanssifestivaalin. Kymmenen päivää kestävä tapahtuma huipentui tänä vuonna loppuunmyytyyn pääkonserttiin Lahden kaupunginteatterin suurella näyttämöllä.

Holloon ja Marttaa saatiin ulkomaisia vieraita Saksasta, Slovakiasta, Unkarista, Virosta sekä Venäjältä Udmurtiasta ja Burjatiasta. Ryhmät esiintyivät ja tanssittivat yleisöä viikon aikana mm. kouluissa, päiväkodeissa ja kauppakeskuksissa. Festivaali huipentui Lahden kaupunginteatterin suurella Juhani-näyttämöllä pidettyyn päätöskonserttiin, jossa nähtiin esityksiä sekä ulkomaalaisvierailta että kotimaisilta ryhmiltä.

Konsertin avasi Udmurtti-mummojen Kiltyrnaoskuoro Euroviisuistakin tutuissa perinneasuissaan. Burjaattien Ul'ger-ryhmän perinnesoittimet ja kurkukulaulu sekä rytmikäs, rummulla säestetty ketju- ja piiritanssi loivat maagisen ja alkuvoimaisen vaikutelman. De Beekscheepers Saksasta ja Koidupuna Virosta ovat aiemminkin tehneet yhteistyötä Hollolaisten kanssa, ja he esittivät konsertissa häätansseja.

Unkarilaiset ja slovakit esittivät vauhdikasta menoa ja taidokasta rytmittelyä. Unkarin Szökös-ryhmän rennot, mutta hiotut paritanssit ja virtuoosiset poikien tanssit sisälsivät synkopoituja rytmejä ja nopeita temponvaihdoksia. Trenčän-ryhmän slovakkipojat taas nostelivat tyttöjä vinosti polvilleen ja ilmaan kovin kepeän ja vaivattoman näköisesti. Ryhmä myös näytti, kuinka tyttöjä voi käyttää lyömäsoittimena, kun he ilmaan nostettuina tömähättävät alas tarkan rytmisesti ja samanaikaisesti.

Festivaaleilla oli ennätysmäärä kotimaisia esiintyjiä. Heitä olivat mm. Mallusjoen kansantanssijat, jotka esittivät Helvi Jukaraisen koreografiat Heinävään tanssi ja Löylynlyömät, Rajan Nuorten K'eiku, joka tanssi Petri Hopun koreografian Kotiseutu sekä Pöriäiset Nurmijärveltä.

Isoimmassa roolissa olivat luonnollisesti Hollolan omat aikuisten ja nuorten ryhmät. Kaikenikäiset tanssijat todistivat yhteistä tanssin iloa. Mattien ja Maijojen taidokas esitys pärjasi hienosti parhaillekin ulkomaalaisryhmille. Pienimmätkin pääsivät lavalle sekä alussa että lopussa. Kyllä nuorten tanssissa on sellaista teeskentelemätöntä energiaa ja silkkaa riemua, jota on äärimmäisen mukava katsella! Näppärihengessä lavalle kerääntyi myös runsas joukko kaikenikäisiä soittajia ja laulajia, jotka esityksensä loppuksi laulattivat lähes seitsensataapäistä yleisöä.

Kaikki esiintyjät tanssivat ja lauloivat konsertin päätteeksi yhteisohjelman, jonka oli laatinut Bela Gadzag jr. Viimeisenä tanssittiin jo perinteeksi muodostunut Lantti, kautta koko Euroopan tunnettu tanssi.

Konsertin yllätysnumerona julkistettiin Unkarin presidentin myöntämä kultainen ansioristi tanssipedagogi Béla Gazdagille, joka on tuonut unkarilaista tanssikulttuuria Suomeen ja edistänyt maiden välisiä suhteita.

Kuva: David Botond

Kuva: David Botond

Kiitossanojen jälkeen tanssijat muodostivat katso-
mon kummallakin puolella oleville uloskäynneille
pitkät kunniakujat poistuvia katsojia varten. Tanssi-
joita pääsi kiittämään ihan kasvotusten, kun raja
yleisön ja esiintyjien välillä katosi. Kunniakujassa

nähtiin hymyjä, kumarruksia, vilkutuksia ja monen-
kielistä kiittelyä puolin ja toisin. Hyvän konsertin jäl-
keen tästä loppujärjestelystä jäi erityisen hyvä mieli.

• • •

Kuva: David Botond

Maarit Saarelainen

Folklandia 2018

Folklandia lupaa jälleen hileisen kuumaa folkhuumaa uteliaasti kokeillen, traditiosta ammentaan ja perinnettä kunnioittaen. Kansanmusiikin ja kansantanssin suurin talvitapahtuma avaa festivaalivuoden 12.–13.01.2018 Tallink Siljan M/S Silja Europalla. Risteilylle osallistuu 120 esiintyjäkokoonpanoa, kansanmusiikin ja kansantanssin huippunimiä ympäri Suomen ja eri puolilta maailmaa.

Tammikuussa juhlietaan 23-vuotiaasta Folklandiaa teemalla ”Kaikilla mausteilla – kansanmusiikin ja kansantanssin elävät perinteet”. Folklandia-risteilyllä vuoden teema näkyy musiikissa, tanssissa, peleissä ja leikeissä, joihin kaikki voivat osallistua. Folklandia Gaalassa jaetaan tunnustuksia alan ansiotuneille tekijöille, keskiyöllä tanssitaan Huutokatrillia ja keskipäivällä kisataan tradition mukaisesti Tikkuristin Suomen mestaruudesta.

Musiikkia myyttien maailmasta

Folklandia-risteilylle saadaan kansainvälisiä vieraita viidestä maasta. Yksi kiinnostavimmista on tanskalainen skandinaavista nykyfolkia, soittava palkittu Trolska Polska, jonka musiikissa piilottelevat peikot, jättiläiset ja tontut. Yhtyeen musiikki kumpuaa pohjoismaisten legendojen, kansanperinteen ja myyttien maailmasta. Tuloksena on leikkisää ja iloista kansanmusiikkia, jossa soi vehreä sammal ja perinne.

Sadan vuoden rakkaustarina

Folklandia on myös tanssin mekka. Tanssiryhmiä saapuu ympäri Suomen. Yksi ryhmistä on joensuulainen Motora. Tero Sarkkisen käsikirjoittama ja oh-

jaama ”Sadan vuoden rakkaustarina” vie aikamatkalle itsenäistyvään Suomeen. Tanssiteatteriesitys

kuljettaa Ainoa ja Akselia vuodesta 1917 tähän päivään. Käsikirjoituksen kipinä on ollut tarina Bosnian sodasta ja Sarajevon traagisista rakastavaisista. Teoksen sävellys on Jussi-Pekka Piiraisen käsialaa ja koreografiasta ovat vastanneet Tiina Lindblad, Eveliina Pilke ja Mitja Pilke.

Kalevauva.fi

Folklandialla ovat mukana myös Etnogaalassa Vuoden ilmiöksi ehdokkaina olleet Aapo Niinisen ja Kimmo Nummisen trubaduuriyhtye Kalevauva.fi, jonka ohjelmisto on kerätty suoraan kansan suusta, internetin suositulta keskustelupalstalta eli vauva.fi-foorumilta ja sävelletty tunnelman mukaiseksi.

Riisuttua kansanperinnettä á la Hunks

Suurimmalla osalla risteily-yleisöä on käsitys mitä ovat Hunksit: Maskuliinista menoa, treenattuja miesvartaloita, Show-alan ammattilaisia. Mutta miten käy miehiltä Folk? Se nähdään Folklandialla Rahvaanmusiikin kerhon tanssiklubien avajaisesityksessä. Koreografia on Jouni Prittisen. Hunkseista mukana ovat Jucci, Matias, Riku, Antti ja Ville.

Kuva: Miissa Kaipainen/ Suomen käsityön museo

Taina Kangas

Ajankohtaista Suomen kansallispukukeskuksesta

Suomi 100 –juhlavuosi on herättänyt kansallispukuinnostuksen

Vuosi 2017 jää mieleemme varmaan lukuisien Suomi 100-tapahtumien, juhlien, näyttelyiden, ohjelmien ym. ansiosta. Itsenäisyyspäivän lähestyessä tahti tuntuu vain kiihtyvän, ainakin kansallispukuihin liittyvien kysymysten osalta. Kansallispukukeskuksen sähköpostit ja puhelimet ovat ahkerassa käytössä, kun asiakkaat tiedustelevat viime hetken pukeutumisohjeita ja erilaisia pukujen hankkimiseen ja täydentämiseen liittyviä kysymyksiä. Tämä vuosi taivoitti runsaasti sekä entisiä että uusia kansallispukuista kiinnostuneita henkilöitä ja ryhmiä sekä pukujen käyttäjäryhmiä. Toivottavasti sama innostus jatkuu ja kantaa edelleen.

Kansallispukua juhlittiin 7.10.

Lokakuun ensimmäisellä viikolla Kansallispukukeskuksen järjestämä Kansallispuvun juhlapäivä – tapahtuma keräsi taas kansallispukuväen Jyväskylään. Lokakuinen lauantapäivä valkeni iloksemme sääennusteista huolimatta poutaisena. Monet tapahtumaan osallistujat olivat noudattaneet toivottamme pukeutua itsekin kansallispukuun.

Päivän ohjelmassa oli perinteisesti kansallispukutarvikkeiden myyntitori. Silkkihuivit ja monenlaiset pukujen tarvikkeet löysivät uudet omistajansa. Iltapäivän ohjelmassa oli Mari Varosen kokoama Kansallispuvussa Road Show. Se oli värikäs pukuesitys, josta ei puuttunut vauhtia ja toimintaa. Esitys keräsi runsaan yleisön museon edustalle kävelykadulle.

Tapahtuma oli tänä vuonna tavallistakin merkittävämpi, kun ohjelmassa oli aivan uuden kansallispuhumallin esittely: Johanneksen naisen savakkopuku. Kansallispuhumallin kokoaminen on iso urakka. Kokoamisprosessi on vaatinut usean henkilön työpanoksen ja aikaakin siinä kuluu, ennen kuin työn tuloksia eli mallipuku voidaan esitellä. Tilaisuus oli päivän kohokohta ja se keräsi luentosalin pullolleen asiasta kiinnostunutta väkeä.

Viereisellä sivulla: Mari Varosen koostamassa Kansallispuvussa Road Showssa nähtiin kansallispuhukuja ja monin tavoin tuunattuja pukuja.

Alla: Kansallispuhukonsultti Taina Kangas esitteli Johanneksen uuden kansallispuhumallin. Mannekiininä toimi Irma Lempinen Johannes-Seurasta.

Kuva: Miisa Kaipainen/ Suomen käsitöiden museo

Pukuhankkeen tilaajayhteisö on Johannes-Seura. Kansallispuhuraati hyväksyi kokouksessaan 1/2015 puvulle nimeämensä asiantuntijan, tutkija Leena Holstin, laatiman kokonaissuunnitelman. Hanketta on Kansallispuhukokeskuksesta koordinoanut kansallispuhukonsultti Taina Kangas. Mallipuvut ovat kansallispuhukujen valmistukseen erikoistuneiden tekijöiden toteuttamia: ompelutyöt on tehnyt Minna Koskinen, käsinkudotut kankaat on kutonut Soja Murto-Hartikainen ja natsin on puolestaan valmistanut Marjo Vainio. Puvun työohjeiden ja kaavasarjojen osalta työ vielä jatkuu. Ne laati Taina Kangas, joka on vuosien varrella ohjeistanut ja kaavoittanut lukuisat kansallispuhuraadin hyväksymät kansallispuvut.

Johanneksen naisen uusi kansallispuhu on uusinto Johanneksen ja Viipurin pitäjän alueelta Kansallismuseon kokoelmiin talletetusta vaateomaisuudesta. Johanneksen pitäjä erotettiin omaksi alueekseen Viipurin pitäjästä 1860-luvulla. Pukuun kuuluu useita vaatekappaleita, joten 5.8.2017 Johannes juhilla tapahtuneessa julkistamistilaisuudessa se pystyttiin esittelemään kahtena erilaisena kokonaisuutena. Pukuun kuuluu kaksi erilaista hametta: käsinkudottu vaalea pystyraitainen puolivillainen hame sekä musta villapalttinainen kamlottikankainen hame. Paita on valkeaa pellavapalttinaa, jossa on puolipitkät, pallomaiset hihat. Kauluksen päitä koristavat kapeat hammasrivireikäommelraidat. Esiliina on runsas ulottuen reilusti sivuille asti. Vaihtoehtoja on kaksi: valkea paitakankainen ja käsinkudottu puna-valkearaitainen. Pitkä, punainen kamlottikankainen liivi on omanmallisensa korkeine ja komeankokoisine körtteineen. Päällysvaatteita on myös kaksi erilaista. Niistä ruskeasta silkkitaftista valmistettu röijy toistaa liivin muotoa. Lisäkomeuden antavat runsaasti laskostetut lampaanlapahihat. Valkeasta pak-susta sarasta valmistettu röijy on lämpimämpi vaih-

toehto. Koko komeuden kruunaa puvun päähine, natsi. Se on mustasta silkkilangasta virkattu päähine, jonka reuna ja lakikappaleen väliin solmitaan pitkät silkkihapsut. Reuna- ja lakikappaleet koristellaan helmikirjonnoin. Puvun kanssa käytetään joko valkeaa pellavapalttinaista huivia tai värikästä silkkihuivia. Sukat voivat olla punaiset, mustat tai valkeat. Jalkaan puetaan mustat pintanahkaiset avokkaat tai nauhakengät.

Tapahtumapäivän päätteeksi kokoontui kansallispuvuista innostunut joukko perustamaan uutta kansallispuvuyhdistystä. Kokouksessa laadittiin Suomen Kansallispuvuyhdistys Raita ry:n säännöt ja nimettiin yhdistyksen hallituksen jäsenet. Puheenjohtajaksi valittiin Outi Tiainen. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää kansallispuvukulttuuria ja luoda positiivista

kansallispuvukuvaa. Yhdistys toimii yhteistyössä Suomen kansallispuvukeskuksen ja Föreningen Bragen kanssa. Toimintatavat etsivät vielä muotoaan.

Suomen kansallispuvukeskus hoitaa valtakunnallisesti suomenkielisen alueen kansan- ja kansallispuvuihin liittyviä asioita. Teitä palvelevat:

kansallispuvukonsultti **Taina Kangas** 050 3118 889

taina.kangas@jkl.fi

kansallispuvuamanuenssi **Marja Liisa Väisänen** 050 3118 247

marja.liisa.vaisanen@jkl.fi

Muistathan myös www.kansallispuvut.fi -sivuston internetissä, josta löydät runsaasti tietoa kansallispuvuista.

Aleksanteri Rahkonen

Muistelmia matkalta Itä-Karjalassa IV. Tanssit

(Suomen kuvalehti 1876, 10-11)

...Hänen (kreikanuskoisen karjalaisen) iloisuutensa puhkeaa ilmi varsinkin tansseissa, sillä hän onkin oikein mestari tanssimaan kansiansa eli prisakkoa, niin kuin salmilainen itse sanoo. Mutta kun on vaikea kielin selittää tuota hänen päätanssiansa, niin puhukaamme "esikuvain ja tunnusmerkkien kautta", kuin Nummisuutarin Esko. Ajatellaamme siis, että pieni lelli poika on saanut vanhemmiltaan joululahjaksi paperista tehdyn harlekin-kuvan, jolla on liikkuvat jalat ja kädet. Kun hän äkkiä tempaisee rihmasta kovemmin,

kohoavat jalat ylöspäin vaakasuoraan polviniveleihin asti, sääret liikkuvat lipottelevat riippuen alas-

päin ja kädet keikkuvat ilmassa.

Vaan jos hän taas hiljaan ja tiheään nykielee rihmaa, heiluvat kuvan koivet sinne, tänne, välistä sisään-päin, välistä ulospäin, kädet nousee ja laskeutuu ja koko ruumis liikkuu kummallekin puolelle, kuvan riippuessa rihmasta seinällä naulassa. Ja jos tiedetään, että tuommoinen lasten huvikalu, Harlekin-kuva, onkin keksitty ja alkunsa saanut kansainkanskin tanssijoista, niin on helppo käsittää mimmoinen kysymyksessä oleva tanssi on. Ken siis tahtoo op-

Ken siis tahtoo oppia
Kreikan-uskoisten Kar-
jalaisten prisakkaa
tanssimaan,
palkatkoon pieniltä
lapsilta Harlekin-
kuvan itselleen tans-
sinopettajaksi.

pia Kreikan-uskoisten Karjalaisten prisakkaa tanssiin, palkatkoon pieniltä lapsilta Harlekin-kuvan itselleen tanssinopettajaksi. Kuitenkin on huomattava, että briha tietysti ei kohota jalkojaan ensi tempussa ilmaan kuin kuva, vaan hän laskeutuu alaspäin laattiata kohden siinä muodossa kuin kuva, ja niin äkkiä että luulisi hänen siihen itsensä kovinkin kalhuttavan; mutta eipä ollenkaan, sillä hän on silmänräpäyksessä jaloillaan ja tekee tanssin toista tempua paljon mestarillisemmasti kuin itse Harlekin, silloin kun tätä hiljemmin rihmasta nykäistiin. Kohta on briha taas ruumiineen lähellä laattiaa, iskien tähän sillä aikaa toista, välistä toista jalkaa, kohtapa taas ylhäällä kuin hajakka.

Semmoinen on hänen prisakkansa ylimalkaan; mutta entäs hänen innostuksensa sitten siinä? Tämänkin saatamme seuraavaisesti paremmin selittää. Kerran suuttui eräs mainioksi tunnettu noita emäntään, pisti salaisesti elohopeata viimemainitun tahdastamaan leipään, ja kun tämä pantiin paistumaan, niin kuumeutui elohopea varista yhä enemmän ja tuostapa leipä uunissa kovemmin ja kovemmin tanssimaan, kunnes viimein hypähti emännän suureksi hämmästykseksi uunin suusta ulos eikä tah-

dottu enään millään muotoa saada kuumalla arinalla pysymään. Samalla tavoin luulisi brihankin sisällä, hänen tanssiessaan, löytyvän yhä enemmän kuumelevaa elohopeata, sillä hän on prisakkaa laskiessaan ikäänkuin myös noiduttu, lumottu. Hänen koko ruumiinsa liikkuu, hän nauraa, hän laulaa, hän viheltää ja iskee näppiä kuin Mustalainen.

Tanssiiko nuori kaunotarkin samalla tavoin prisakkaansa? Kysynee lukija uteliaisuudella. Tanssiipa kyllä aivan samalla innostuksella, mutta hän siputtaa sievemmin laattialla pystyssä ollessa, välistä heilauttaen molempia käsiänsä, joilla hän pitää nenäliinaa kolkista kiinni, välistä taas pannen kädet sankaan, niin että nenäliina riippuu kupeella ikään kuin miekka naissoiteilla. Ja kun hän laskeutuu, kädet sangassa, laattiata kohti, muistuttaa hän, toista tempua tanssiessaan, kovin pikkulapsia, kun nämä lastentarhakouluissa "harakkaa hyppivät".

Tämmöinen on nyt kasanski eli prisakka, ja tätä käyttävät Kreikan-uskoiset Suomen Karjalaiset kaikissa niissä tansseissaan, missä suinkin vaan sitä tehdä voivat, olkoon ne sitten minkä nimellisiä tahansa. ● ● ●

Sirpa Jokisalo

Tanhuseura Kasareikan perinneiltamat

Suomi täyttää 100 vuotta, ja sitä on juhlistettu pitkin vuotta monin tavoin. Tanhuseura Kasareikka osallistui juhlintaan järjestämällä Perinneiltamat 28.10.2017 Kouvolassa, Elimäen-Vilppulan Nuorisoseuratalolla. Ohjelmassa oli soittoa, laulua ja tanssia itsenäisyyden eri vuosikymmeniltä.

Illan ohjelman aloitti kasakkatanssi, joka jatkui pelimanniyhtye Karelän (Kasareikan laulajat) esittämällä 1920-30 -luvun musiikkikappaleilla. Kulkurin valssi kajahti komeasti, ja Asfalttikukka soi myös iloisesti. Sota-aikaa kuvasti naisten esittämä heinätanssi, yksinlaulu Mä vartiossa seison sekä tietysti Säkijärven polkka, jossa ”ryssä” kuvainnollisesti tanssitti Suomi-neidon väsyksiin. Nurkkatanssit kuuluivat myös sota-ajan ja hieman sen jälkeisenkin ajan ohjelmaan.

Tukkilaisromantiikkaa edustivat Tukkipoika ja Savotan Sanni -koreografiat. Letkistä tanssittiin myös eikä tanhuakaan unohdettu. Seuramme nimikkokappale Kasareikka Salmista kuului tietysti ohjelmaan ja kotipaikkakuntamme Kuusankoski tuli esille piirileikissä Kuusankosken partahilla. Uudempaa aikaa

edusti Helvi Jukaraisen laululeikkisikermä, ja lopuksi esitimme vielä uudempia koreografioita Karelän laulukappaleiden lomassa.

Puvustuksiin paneuduttiin huolella ja tanssijat vaihtoivatkin asuja useampaan kertaan. Väliaikatarjoilu oli järjestetty vanhaan malliin Suomi-hengessä. Tarjolla oli kahvin, pullarinkilän ja Hanna-tädin kakku-
jen lisäksi myös korviketta, jota tarjoiltiin lottapuvussa. Arpajaisvoitotkin olivat perinteistä mallia: uutispuurojauhoja, perunapusseja, ruislimppuja ja villasukkia.

Ohjelman olivat valmistelleet tanssiohjaajamme Pekka Penttilä ja Karelän ohjaaja Lasse Lindberg. Illan juontajana toimi Kouvolan ja Kuusankosken alueella toimiva kulttuurin monitoiminainen Piia

Kleimola. Perinteiseen tapaan ohjelman jälkeen oli vielä yleisötanssit Karelän pelimannien säestämänä.

Ilmatamat olivat seuran yhteishengen ja talkootöiden voimannäyte, josta puheenjohtajana voin olla ylpeä. Yleisö viihtyi ohjelman parissa ja kyllä meillä esiintyjilläkin oli mukavaa! ● ● ●

Kuva: Sirpa Jokisalo

Esko Kannusmäki

Kansan tanssia kirjallisuudessa, osa 26

Kuka keksi ripaskatanssin?

Venäläiset kasakat arolla oli tarpeillaan ja potkivat susia

-Aamulehti/Moro 18.5.17

TUNTIEN TANSSIN

Meikäläisen laulunääni on sitä, että tenurissa menee Klamydia armas, kotikylän tauti vähän pitkäksi. Ja jos saa jostain viinabasson kaveriksi niin laulaa-han sen vaikka kahtena. Ooppera on meikäläiselle yhtä rasisatiivia. Yleensä niiden alku on Toscan pauhua ja loppu paskan touhua.

Tanssi sen sijaan on meikäläisellä aina ollut lähellä jalkoja. Erityisesti kansantanssit miellyttävät suuresti. Eri maissa harrastetaan erilaisia tansseja.

Pohjois-Irlannin suosikki on pitkään ollut *Puupalttoosquare*. Turkkilainen sotilastanssi *kaulat kattoon* tunnetaan hyvin työväenliikkeessä. Augusto Pinochetin luoma on paljon jäljitelty *cha-cha-shock*, jossa vääntelehditään vaihtovirran tahdissa.

Assamilainen *gavotti* ja ugandalainen *ramba negro* ovat edellisen hienostuneempia muotoja. Ei pidä myöskään unohtaa arabialaista sapelitanssia *one stepiä*, jossa partneri vetää miekalla jalat alta.

Puolassa on viime aikoina harrastettu tamperelais-varsovalaista piiritanssia *polonääs*. Siinä miliisi tahtoo piiriin. Suorastaan kesy edellisen rinnalla on *Venäjän federatiivinen polkka*, jossa yksi vie, 99 prosenttia on vievinään väkisin ja loput taputtavat ja huutavat ”jenkka go home!”

Venäläistä tanssia on tähän asti saanut Suomesta huonosti. Asiaan on nyt tullut korjaus, kun Vaalimaalle on avattu venäläiseen tanssiin erikoistunut berijoshka. Tuo kansan suussa pitkäripaiseksi ristitty.

Bisquit

Johannes Sääski

Kerttu Saarinen

Kansantanssissa on vuosikymmenten aikana vaikuttanut lukuisia historian hämäriin jääneitä voimahamoja, jotka ovat jättäneet oman jälkensä lajiin. Kerttu Saarinen toi kansantanssia työväen urheiluliikkeeseen ja toimi ohjaajana yli 30 vuotta.

Kerttu Saarinen (1902 – 1987, os. Piirainen) toimi ohjaajana yli 30 vuotta (1937 – 1967) Raittiusyhdistys Koiton Sininauhapiirissä, Voimistelu- ja Urheiluseura Helsingin Visassa sekä Tanhu-Visassa.

Kerttu oli syntynyt Helsingissä, hänen äitinsä oli Suursaaresta ja isänsä Pohjois-Karjalasta. Karjalainen tausta näkyi Kertussa vahvasti. Kertun isä Matti Piirainen (1878 – 1918) oli myös tanhuohjaaja ja säesti omaa ryhmäänsä viululla. Lisäksi hän keräili tanhuja. Kerttu aloitti tanhuamisen isänsä ryhmässä 8-vuotiaana vuonna 1910. Kertun veli Onni Pirtavaara oli viulisti ja säesti Visaa vuosikymmenet.

Karjalaisena Kerttu oli vilkas ja ihmisrakas ja niinpä hänen kesänviettopaikkaansa Järvenpään Haarajoelle muodostui kiinteä Visan tanhuajien yhteisö, vähän niin kuin taiteilijoille Tuusulanjärven rantamille.

Kolmella Visan tanhuujalla tanhuujaperheineen oli kesäasunto aivan Kertun naapurissa. Kun tanssin lapsiryhmässä, Kerttu majoitti minut ja muita kesää viettäviä lapsitanhuajia avovintilleen. Saunan vintillä olkipatjoilla oli aina tilaa paikalle saapuville Visan nuorille ja aikuisille. Visalla oli kaiken lisäksi oma mökki kävelymatkan päässä Haarajoen rannalla. Siellä nuoret viettivät mielellään aikaansa. Vieraat olivat aina tervetulleita. Niinpä kesällä

paikalla saattoi olla yli kaksikymmentä tanhuajaa ja pelimannia. Oli tavallista, että lapset esiintyivät pihanurmikolla, Kerttu ohjasi, ja pelimannit säestivät.

Kerttu kutsui usein koko seuran illanviettoon kotiin Messuhalliin. Hänellä ja miehellään Anterolla oli käytössään kaksio hallimestarin virka-asuntona.

Ennen Sininauhapiirin tanhukerhon perustamista Kerttu oli kuulunut Sininauhapiirin huumoriryhmään. Kerttu oli luontainen esiintyjä. Kun Kerttu Visan tanhuparaateissa ja ohjelmallisissa iltamissa esitti humoristisen kertomuksen, sai hän yleisön ulvomaan naurusta.

Vuonna 1957 Kertulle myönnettiin Suomen Urheilun pronssinen ansiomitali Voimistelu- ja Urheiluseura Helsingin Visan 50-vuotisjuhlien yhteydessä.

Kerttu ohjaajana

Ohjaajana Kerttu oli luova, karismaattinen, temperamenttinen ja määrätietoinen. Koskaan hänen ohjeitaan tai tulkintaansa ei asetettu kyseenalaiseksi. Kerttu ohjasi sekä lasten että aikuisten ryhmää.

Harjoitukset aloitettiin aina poloneesilla

”Atomimarssi” (Altomtabromarschen efter Hjort-Anders Olsson). Kerttu painotti vahvaa eläytymistä kulloinkin harjoiteltavaan tanssiin. Aina piti olla jokin syy, miksi juuri sitä tanssia tanssittiin. Hän ei hyväksynyt tarpeettomia täytetansseja.

Kerttu Saarinen ja Toivo Toivanen tanssivat Puukenkätanssia

Harjoituksissa tanssittiin paljon Kertun sommittelemaa ”Potpuria”. Potpurin pikkutanssit oli sovitettu piiriin. Kertulle oli tärkeää, että kaikki saivat tanssia niin paljon kuin mahdollista.

Potpuri alkoi sovitetulla Kopukalla, jatkui Tipalla, jossa oli pitkäksi hidastettu kumarrus/niaus, sovitettu Kärriukko ja viimeisenä Vanha loikko, jota käytettiin lavalta poistumiseen. Kopukassa laulettiin ”Tykkäätkös sinä minusta? Tykkään, tykkään kovasti! Kun sitä tykkää kaikista, on sitä vara valita!”. Tipan hidas kumarrus/niaus ja silmiinkatsominen on vaikeimpia tuntemiani tanhuvuoroja. Kertun Kärriukkoa ei tunnista samaksi tanssiksi, kuin Kisapirtin versiota, niin paljon sitä oli sovitettu hauskempaan ja menevämpään suuntaan, mutta kuitenkin niin, että se noudattaa Kisapirtin ohjetta. Sovittamalla Kerttu sai vaatimattomat pikkutanssit elämään ja muuttumaan mielenkiintoisiksi sekä tanssijoille että katsojille. Tämä Potpuri oli oivaa eläytymisharjoittelua.

Kerttu ei lukenut vain tanhun ohjeita kirjasta, vaan mietti, kuinka nuoret ja miksei vanhemmatkin olisivat sitä tanhua todella tanssineet. Hän ei laskenut askeleita eikä paripyörinnän kierroksia – hän edellytti ainoastaan, että tanssi meni musiikin mukaan ja vauhdikkaasti, mikäli aiheita oli. Improvisointi oli sallittua ja toivottavaa, kunhan se toi jotain lisää harjoiteltavaan tanssiin.

Muistan, kuinka vaikealta myöhemmin tuntui rajoittaa karjalaisten tanssien tai Lirppularpun paripyörintöjä, kun olin vilkkaampaan pyörintään oppinut ja tottunut.

Harjoituksissa ei opetettu askeleita. Polkkaa tanssittiin kunnes opittiin. Kaikki oppivat ennemmin

tai myöhemmin. Näin tanssiin jäi näkymään kunkin tanssijan persoonallisuus. Veljeni ja minä opimme 50-luvulla polkan. Kun 90-luvulla tanssimme samassa tilaisuudessa, katsojat huomasivat, että tanssimme eri tavoin. Hänen polkkansa oli edelleen aitoa 50-luvun polkkaa ja minun polkkaani oli tarttunut myöhempien aikojen kansantanssin ”hienostelu”. Veljeni oli lopettanut tanhuharrastuksen jo 60-luvulla.

Askelten opetuksessa oli yksi poikkeus: kisapyörintä. Sillä ei opetettu pelkästään jalkojen ottamaa askelta, vaan myös lujaa tanssiotetta, parin ryhtiä, yhteen tanssimista ja katsekontaktia: kaikkea sitä, mikä muodostaa kahdesta erillisestä tanssijasta kokonaisuuden, parin. Vastapari piti myös huomioida ja kaikki muutkin parit. Kättelyssä piti huomioida jokainen vastaantuleva katsomalla silmiin, ellei sitten erityisesti halunnut katsoa ohi.

Kerttu painotti tanhuissa piirin pyöreyttä ja tasaisia välimatkoja. Askelten ääni ei saanut kuulua, ellei erikseen vaadittu esimerkiksi polkujen kuulumista. Hänelle oli kauhistus ”norsulauma” lattialla. Marssin tuli edetä ääneti. Tanssijoilla, sekä pojilla että tytöillä,

oli 50-luvulla kengissä nahkainen korko. Näin polut saatiin kuulumaan, mikä loi tanssiin omanlaisen ryhdin ja rytmin. Miesten tuli Kertun mukaan tanssia miehekkäästi ja tyttöjen kevyesti ja kauniisti. Miehekkääseen tanssiin kuului hyvä ryhti, kädet joko lanteilla tai ristissä rinnalla – ei missään tapauksessa velttoina sivuilla riippuen. Tyttöillä kädet olivat joko lanteilla tai hameessa. Karjalaisissa tanhuissa juoksu oli joko kevyttä juoksua tai uhtuanaskelikkoja – ei nykyisin niin muodissa olevaa karjalaista puolijuoksua. Jokaisen vuoron alussa tuli pari huomioida samoin kuin lopussa: kääntyminen pa-

Varpu ja Aarno Saarinen eläytyvät Tippaan Esplanadin lavalla 1964.

rin puoleen ja kevyt kumarrus/nyökkäys/niiaus.

Kertun jälkeen näitä perusoppeja ovat noudattaneet Visan myöhemmät Kertun opissa olleet ohjaajat. Kerttu kertoi, kuinka hän valmistautui uuden tanhun harjoitteluun. Ensin hän luki ohjeet ja arvioi, olisiko se tanssimisen arvoinen. Sitten hän soitti sävelmän pianolla ja lopuksi harjoitteli vuorot peilin edessä.

Ohjelmisto

Kertun opettamat tanssit perustuivat valtaosin seuraaviin kirjoihin: Kisapirtti (1957) ja sen edeltäjät, Virolaisia kansantansseja (Anna Raudkats, 1931) ja Svenska Folkdanser och Sällskapsdanser (Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur, 1944). Varmaan hänellä oli muitakin tanhuoppaita, mutta niitä en ole löytänyt hänen jäämistöstään.

Kerttu osallistui ahkerasti saatavilla oleville ohjaajakursseille.

Kerttu valitsi ohjelmistoon tansseja, joita oli hauska tanssia ja katsoa. Kävelytansseja oli varmaankin vain yksi: Vasen oikea (Tanhuvakassa nimellä Kättönen). Kerttu piti hyvin tärkeänä tempon vaihtelua esityksessä tanhujen välillä ja sisälläkin. Tällä pidettiin katsojien mielenkiinto yllä.

Ohjelmistossa oli suomalaisia, ruotsalaisia, virolaisia ja tanskalaisia tansseja. Lisäksi tanssittiin vanhoja salonkitansseja ja varsinkin esityksissä salonkitansseja (kilpatanssit) ja senaikaisia muotitansseja: step-pausta, lambeth walkia, charlstonia, jitterburgia, revyy-tanssia jne. Seurasta löytyi kaikkien näiden tanssilajien erityisosaamista. Lisäksi oli Kertun omia koreografioita.

Kerttu sai osakseen paljon arvostelua muilta ohjaajilta. Heidän mielestään Visa ei tanssinut siten, kuin tanssit oli muistiin merkitty.

Kertun omat koreografiat

Kertulla oli jonkin verran omia koreografioita, joista tärkeimmät ovat

Häätanssi Raja-Karjalasta Sulho Rannan sovitta-

maan musiikkiin ”Kuuga”. Häätanssi alkaa hitaalla ja arvokkaalla osuudella, joka katsojien hämmästykseksi muuttuu yhdellä polkaisulla nopeaksi ja loppua kohti kiihtyväksi karjalaiseksi menoksi.

Tanskan katrilli, musiikin sovittanut Onni Pirtavaara. Eri tanssi kuin Tanhuvakan Tanskan katrilli.

Karjalankatrilli, eri tanssi kuin Tanhuvakan Karjalankatrilli, musiikki on sama. Visa esittää sitä nykyään nimellä Kertun katrilli.

Kertulta ei jäänyt jälkeen ainoankaan koreografian tai sovituksen muistiin merkittyä versiota. Mikäli

Visan tyttöjä revyy-tanssin parissa, Hilka Ikonen ensimmäisenä.

muistiinpanoja oli, ovat ne kadonneet joko muutossa Messuhallista Haarajoelle tai Kertun kuoltua. Koreografiat ovat säilyneet suurimmalta osin samoin kuin tanhut Suomessa: tanssijoiden muistissa. Onneksi Tanhu-Visassa videoitiin Mikko Luukkosen aloitteesta osa näistä koreografioista viime hetkellä.

Muita tanhuja

Suomalaisia tanhuja Kertun ohjelmistossa oli kymmeniä, monet muokattuja. Hampurilainen oli viimeinen Kertun opettama tanhu. Sitä ei koskaan esitetty, enkä sitä enää muista.

Ruotsalaisia tanhuja olivat Härkätanssi, Vingåkerdans, Västgöta polska, Tuulimylly (Vindmölledans) ja

Jämt polska (Tasapolska). Härkätanssia Visan miehet esittivät yhden kauden ajan Linnanmäen Peacock-teatterissa 50-luvulla. Härkätanssi oli Visan ohjelmistossa lähes pakollinen tanssi.

Virolaisista tanhuista on esitetty ainakin seuraavia: Liinatanhu, Rukki, Tuljak, Viron polkka, Kaera Jaan, Labajalan valssi. Tuljakissa reippaiden polkkavuorojen lomassa on tunteellinen ja hidas ”Heikin on häät”-vuoro (kirjassa nimellä Keinuminen).

Tanskalaisia tanhuja lienevät Kristen-gaden nelivuoroinen ja Puolikättely.

Kertun aikana Tanhu-Visa tunnustettiin yhdeksi Suomen parhaista tanhuseuroista ja se voitti useita tan-

Jämt polskaa Porvoon urheilukentällä TUL:n Helsingin piirin piirijuhlassa 1947. Myöhemmin ei tanssittu ilman päähinettä ja paidan hihat käärittyinä.

hukilpailuja. Tanssin maailmanmestaruuskisoissa vuonna 1948 Tanhu-Visa osallistui vanhojen tanssin (vanhat salonkitanssit) sarjaan. Kuudesta palkitusta parista neljä oli Visasta.

Esiintymisiä

Voimistelu- ja Urheiluseura Visan 50-vuotisjuhlissa vuonna 1957 tanhuajat johtivat juhlakulkuetta ja muut urheilujoukot seurasivat perässä. TUL oli ottanut Tanhut urheilulajina omakseen Visan aloitteesta jo vuonna 1946. Pääjuhlissa Kansallisteatterissa esiintyivät sekä lasten että aikuisten ryhmät.

TUL:n V liittojuhlien (1959) mainoksessa todetaan:

”V liittojuhlissamme esiintyvät kaikki TUL:n toiminnassa mukana olevat urheilulajit, jollaiseksi tanhuilu on täydestä syystä katsottava. Liittojuhlissa nähdään seurojen tanhuajien yhteisesityksenä kaksi tanhua Rukki sekä Kaera Jaan. Tanhujen sommittelijaksi on pyydetty Helsingin Visan ohjaaja, kansantanhupiireissä korkealle arvostettu Kerttu Saarinen, joka hoitaa aikamiespoikansa Aarnon kanssa suuritoisen ohjauksenkin.” Huomattakoon se, että molemmat esitettävät tanssit olivat virolaisia.

Liittojuhlien yhteisesityksessä stadionilla oli noin 500 tanhuajaa. Katsojia oli yli 30.000.

Kerttu oli kovin tarkka kansallispuvuista. Miehillä tuli aina olla päähine. Kerttu valmisti kaikille Visan pojille Säkylän puvun päähineen.

Kertun karismaattisuutta ja karjalaista yhteistyökykyä kuvastaa se, että hän sai Visan juhlisiin ja esiintymisiin kuuluisia orkestereita kuten Dallapén sekä Onni Gideonin ja Helge Pahlmanin orkestereineen.

Muiden ohjaajien tulkintoja

Seurasaaren Kansantanssijoiden perustaja ja ohjaaja Pauli Nurminen oli osin samoilla linjoilla Kertun kanssa: tanhuja tuli tulkita ja muokata monipuolisemmiksi ja vauhdikkaammiksi. Kuvion avaamista katsojille Kerttu ei

suosinut lukuun ottamatta rajakarjalaista Häätanssiaan, joka oli alun perin sellaiseksi suunniteltu.

Sirkka Viitanen (yksi Kansantanssi- ja musiikkiryhmä Katrillin perustajista) toteaa artikkelissaan Tanhujen taustaa (1984) itäkarjalaisista tanhuista. *”Tempo on nopeampi kuin muissa katrilleissa ja askeleet sen vuoksi muuttuneet useimmiten juoksuksi tai puolijuoksun tapaiseksi kävelyksi. Olennaista on miehen improvisoimat maanitus-vuoron (tytön kosminen eli tanssiin pyyntö) taitoa vaativat askeleet, vilkkaat pyörimiset ja hyppelyt. Mies on tanssissa dominoiva. ... Tytön osana on seurata miehen taitavuutta ja tulla sopivasti mukaan pyörytyksiin.”* Tämä tulkinta vas-

taa mielestäni Kertun näkemystä karjalaisista tanssista.

Helvi Jukarainen (1910 – 2001) suunnitteli useita näyttäviä ja hienoja koreografioita. Olen niistä tanssinut Juhlavalssia. Siinä on useita vuoroja, joissa tanssijat tanssivat paljon erillään, osin ilman katsekontaktia. Tämän olen kokenut tanssijan kannalta vaikeaksi, kun ei ole selvää yhteyttä tanssipariin, tanssisuuntaan eikä kuvioon. Kertun Häätanssi on siinä mielessä helppo, että hääparin läheisillä paikoilla riittää se, että seuraa vain mukana – soolojen tanssijoilla ja ketjujen vetäjillä (kaksi paria) on sitten vaikeampaa. Muut Kertun koreografiat ovat selkeitä paritansseja, joissa liike ja parin ohjaus johdattavat luontevasti seuraavaan vuoroon. Jukaraisen Juhla-

valssi on suunnattu erityisesti katsojille – Kertun Häätanssi sekä katsojille että tanssijoille.

Kerttu ei laatinut paljon omia koreografioita, vaan keskittyi innokkaasti muistiinmerkittyjen tanssien elävöittämiseen ja tanssikokonaisuuksien sommiteluun tanssijoiden ja katsojien iloksi. ● ● ●

Kirjoittaja Johannes Sääski on ollut Visan ja Tanhu-Visan jäsen 1955 – 2015, joista Kertun ohjauksessa 1955 – 1967.

Lyhennelmä Kertun haastattelusta Naisten Urheilulehdessä no. 11 (joulukuu) 1954:

”Lueskelen toisten merkitsemiä tansseja ja omia muistiinpanojani, valitsen ja hylkään. Luen kansantapojamme käsittelevää kirjallisuutta, etsin ja kuuntelen kansansävelmiä ja siinä samalla koetan koko ajan improvisoida jotakin uutta. Valitsemani harjoiteltavat tanssit opetan sitten ryhmäläiseni aivan sellaisenaan, kuin joku on ne kirjaansa merkinnyt. Myöhemmin, kun tanhu osataan, annan oman henkisen panokseni siihen ja muutan sen sellaiseksi, että se sopii ryhmäläiseni, muuttamatta silti tanssin luonnetta tai säveltä. Sota-aikana täällä Messuhallissa vieraili rajakarjalainen kansantanssiryhmä esittäen muistaakseni vepsäläisiä tansseja. Heidän esityksistään merkitsin muistiin useita vuoroja, joilla olen myöhemmin täydentänyt omia ohjauksiani. Yhdistelemällä näi-

tä eri vuoroja Sulho Rannan sovittamaan musiikkiin ”Kuuga” keräilin Messuhallissa liittojuhlien aikana esitetyn rajakarjalaisen häätanssin. Suomalaisia tansseja pitää mielestäni taitaville tanssijoille aina vähän lisää improvisoida, muuten ne ovat kuivia ja katsojat kyllästyvät. Myöskään tansseja ei esitysmielessä saisi koskaan esittää naispareissa, sillä sellainen on aina enemmän tai vähemmän mahtava ja varsinkin tanhu menettää kokonaan sille ominaisen kepeän kiinnostuksen ja sanoisimmeko flirtin luonteen.

Sen varani osaan kyllä pitää, että viikkotanssien ryhmäni johonkin kilpailuun, opetan kilpailutanssin aivan tarkasti ohjeissa mainitun muistiin merkityn mukaisesti, ettei toistamiseen päästäisi meitä pudottamaan palkintosijoilta sen vuoksi, että olin uskaltanut ottaa ”Rihmarullaan” kättentaputuksen tanssin elävöittämiseksi. Eikös se sellainen ole naurettavaa ja pikkumaisuutta? Kylläpä kai ne kirjoihin merkitsijät

ovat vähän niitä improvisoineet ja toiset sen avoimesti teksteissään tunnustavatkin. Olen isäni opastuksella tanssinut ”Rihmarullaan” aivan eri tavalla kuin mitä Kisapirttiin on muistiin merkitty.

Niinikään 15-vuotiaana tanssin Pyhtäällä ”Hampurilaista” erään vanhan kalastajan opetuksen mukaan ja sellaista muistiinmerkintää en ole missään tavannut. On siis varsin kyseenalaista, ovatko kirjoihin merkityt tanssit aina ehdottomasti oikeita, vaikka kiihkoilijat yrittävät asiaa niin selittää. Eihän esimerkiksi tavallinen venäläinen rahvas pysty sellaisella tavalla niin vaikeita tansseja esittämään kuin mitä olemme heidän ryhmänsä nähneet täällä tekemän. Kyllä suomalaisissakin tansseissa olisi aines- ta vaikka kuinka vaikeisiin ja lennokkaisiin yhdistelmiin, pysyen silti luonteeltaan aivan suomalaisina, jos vaan joku todella taitava koreografi innostuisi asiaan.”

Myydään

Etelä-Pohjanmaa (Härmä) naisen, koko 36, **450 €**
Hame (pituus 84 cm), liivi (etupituus 47 cm), koru,
pusero, tasku, uusi esiliina.

Jääski naisen, koko 36 (noin 155 cm), **500 €**
Hame (pituus 75 cm, vyötärö 74 cm), liivi (etupituus
48 cm, takapituus 46 cm, rinnan ympärys 94 cm),
pusero, esiliina, vyölliset, koru, verkanauha.

Munsala naisen (liivihame), koko 40, **400 €**
Hame (pituus 89 cm, pidennysvaraa 6,5 cm), liivi
(etupituus 40 cm, saumavarassa 4 cm, vyötärö 72
cm), pusero, huivi, tasku.

Munsala tytön, noin 140-150 cm, **200 €**
Hame (pituus 65 cm, saumavarassa 7 cm), liivi
(etupituus 37 cm, takapituus 34 cm),
essu, pusero, tasku, nauhat.

Lohja pojan, lähes uusi, 165 cm, **550 €**
Polvihousut (74 cm, vyötärö 78 cm, sisävara 8 cm),
liivi (pituus 57 cm, rinnan ympärys 100 cm), paita,
huivi, sukat.

Lohja pojan, 155 cm, **450 €**
Liivi (pituus 55 cm) ja paita uusia, housut käytetyt
(pituus 74 cm, vyötärö 68 cm, sisävara 2 cm), sukat,
huivi.

Lohja miehen liivi, vähän käytetty, koko 50, **250 €**
(Etupituus 56 cm, takapituus 58 cm, rinnan ympärys
107 cm)

Pohjois-Lohja hame, tasku, esiliina, koko 46, **540 €**

Lisäksi myynnissä kansallispukujen osia:

- **Kuortaneen naisen puvun pusero**, koko 40,
uusi, **70 €**
- **Perä-Pohjolan naisten puvun pusero**, koko
42, uusi, **70 €**

- **Munsala tytön pusero** 135 cm + esiliina, uutta
vastaavat, **40 €**
- Lohjan tykkimysyjä:
- ilman kirjailua **112 €**
- kirjailtu **168 €**
- floderipitsi nyplätty **252,30 €**
- Musta viitta **90 €**

Lisäksi tarvikkeita:

- **Lohjan** hamekangasta 3 m, leveys 110 cm
- **Munsalan** hamekangasta, pituus 172 cm, leve-
ys 134 cm
- **Munsalan** hamekankaan pala 87 cm x 75 cm
+vyötärönauha kaitale

Tiedustelut: Eila Ulenius, 040-998 1790

Perä-Pohjola naisten, koko 38, **380 €**

Liivihame (liiviosan pituus 38,5 cm, hameen pituus
87 cm, rinnan ympärys 80 cm, vyötärön ympärys 69
cm), kaksi taskua, uudet pusero 40, huivi ja esiliina.

Kaukola naisen, koko 40, **450 €**

Hame (pituus 86 cm, vyötärö 69 cm), liivi (etupituus
43 cm, takapituus 41 cm, rinnan ympärys 94 cm),
tasku, essu, huivi.

Pohjois-Lohja, koko 44

Liivi **150 €**, pusero **250 €**

Lohjan miehen liivi, koko 54-56, **300 €**

(etupituus 57 cm, takapituus 53, rinta 120 cm)

Perä-Pohjola naisen liivi, koko 36

(Etupituus 38 cm, takapituus 36 cm, kuin uusi)

Lohjan naisen liivi, koko 36

Myy Lohjanseudun Tanhuujat ry.

Tiedustelut: Eila Ulenius, 040-998 1790

Tapahtumakalenteri

Joulukuu 27.-30.12. Oriveden kansantanssikurssit, Orivesi

Tammikuu 12.1. FolkForum, Helsinki

12.-13.1. Folklandia, Helsinki

26.-28.1. Vinterkursen, Orivesi

Helmikuu

Maaliskuu 16.-18.3. Samuelin poloneesi, Helsinki

Huhtikuu 21.4. Tanssiralli, Oulu

27.-29.4. KN kevätpäivät, Tampere

28.-29.4. Tanssiralli, Lahti

*Suomalaisen Kansantanssin Ystävät
toivottaa lämmintä ja tunnelmallista
joulun aikaa ja hyvää uutta vuotta!*

